

دانستنی‌های مراقبتی و حفاظتی

پلیس‌یار

مؤلفان:

سید مهدی حسینی

رضوان جعفری

معاونت تربیت و آموزش فراجا

۱۴۰۲

معاونت تربیت و آموزش فراجا - اداره کل منابع و متون درسی

عنوان: دانستنی‌های حفاظتی و مراقبتی پلیس‌یار

تألیف: سیدمهدی حسینی

نویسنده همکار: رضوان جعفری

ناظر علمی: مجید هاشمی

ویرایش: اداره کل منابع و متون درسی

صفحه آرایی: سید مجتبی حسینی دولت‌آبادی

طراحی جلد: علی مقصودی نمدی

سال نشر: بهار ۱۴۰۲

شماره ثبت: ۸۴۹۳

چاپ: معاونت تربیت و آموزش فراجا

نشانی: تهران، میدان ونک، مجتمع انتظامی ۱۲ فروردین، معاونت تربیت و آموزش فراجا تلفن: ۸۱۸۲۱۲۵۶

سرشناسه	: حسینی؛ سیدمهدی
عنوان و نام پدیدآور	: دانستنی‌های حفاظتی و مراقبتی پلیس‌یار
مشخصات نشر	: تهران: فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، معاونت تربیت و آموزش، اداره کل منابع و متون درسی، ۱۴۰۳
مشخصات ظاهری	: ۱۱۱ ص
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیپا
موضوع	: دانستنی‌های حفاظتی و مراقبتی
موضوع	: مهارت‌های انتظامی
موضوع	: مهارت‌های امدادی
شناسه افزوده	: رضوان جعفری؛ نویسنده همکار
شناسه افزوده	: فرماندهی انتظامی ج.ا.ا، معاونت تربیت و آموزش
شماره ثبت	: ۸۴۹۳

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
پیش‌گفتار	۵
دیباچه	۶
مقدمه مؤلفان	۷
فصل اول: کلیات	۹
مبحث اول: تعاریف و اصطلاحات	۱۰
مبحث دوم: آئین نامه اجرایی موسسات	۱۲
مبحث سوم: مبانی انضباطی	۱۵
مبحث چهارم: آشنایی با لباس پلیس یار	۱۷
آشنایی با تجهیزات انفرادی پلیس یار	۲۰
فصل دوم: مهارت‌های عمومی	۲۳
مبحث اول: وظایف پلیس یار	۲۴
مبحث دوم: رفتار و الگوی اخلاقی	۲۷
منشور اخلاقی پلیس یار	۳۰
نحوه رفتار با افراد (مشکوک، کودک، زنان، سالخوردگان، مجانین و معلولین)	۳۱
مبحث سوم: آسیب‌شناسی	۳۴
مبحث چهارم: مطالب حقوقی مرتبط با شغل پلیس یار	۳۶
مبحث پنجم: آمادگی جسمانی و دفاع شخصی	۴۲
فصل سوم: مهارت‌های انتظامی	۴۵
مبحث اول: صورت‌مجلس، گزارش، نامه اداری و دفاتر	۴۶

مشاهده و توصیف.....	۵۱
مبحث دوم: حفاظت فیزیکی.....	۵۴
گشت‌زنی.....	۵۸
انواع سرقت و پیشگیری از آن.....	۶۰
حفظ صحنه جرم.....	۶۴
مبحث سوم: شناسایی بسته‌های مشکوک و نحوه برخورد با آن.....	۶۶
مبحث چهارم: اصول حفاظتی و طبقه‌بندی اسناد.....	۷۴
فصل چهارم: مهارت‌های ایمنی و امدادی.....	۷۹
مبحث اول: بهداشت، ایمنی و محیط زیست «HSE».....	۸۰
مبحث دوم: حوادث غیرمترقبه و نحوه مقابله با آن.....	۸۵
مبحث سوم: امداد و نجات، کمک‌های اولیه.....	۹۰
مبحث چهارم: اطفای حریق.....	۱۰۳
فهرست منابع.....	۱۱۱

پیش‌گفتار

منابع و متون درسی به‌عنوان یکی از ارکان اصلی آموزش، همواره نقشی مهم و تعیین‌کننده در فرایند یاددهی و یادگیری دانش و همچنین ارتقای سطح توانمندی‌های حرفه‌ای و تخصصی کارکنان فراجا داشته است. بر همین اساس معاونت تربیت و آموزش فراجا به‌عنوان مهم‌ترین متولی امر آموزش سازمانی در فرماندهی انتظامی، با هدف تأمین نیازمندی‌های آموزشی کارکنان در زمینه منابع و متون درسی و در راستای تربیت کارکنان مؤمن، متعهد و در تراز انقلاب اسلامی و اجرایی شدن و پیاده‌سازی نظام جامع تربیت و آموزش فراجا و تحقق بند ۳۶ از سیاست‌های آموزشی نظام مذکور و همچنین تأمین متون آموزشی برای اجرای ادوار آموزش کارکنان از جمله ادوار آموزشی بدو خدمت سربازی و درجه‌داری، دوره‌های کوتاه‌مدت و تخصصی تکمیلی پیش‌بینی‌شده در ماده ۳۳ قانون استخدام فراجا، اقدام به انتشار کتاب حاضر نموده است.

کتابی که پیش روی شماست با عنوان «دانستنی‌های حفاظتی و مراقبتی پلیس‌یار» توسط آقای سیدمهدی حسینی و سرکار خانم رضوان جعفری به رشته تحریر درآمده و پس از طی فرایند مربوطه در اداره کل منابع و متون درسی آماده‌سازی و منتشر شده است. با وجود تلاش وافر مجموعه مؤلفان، ناظران تخصصی و دیگر عوامل دست‌اندرکار در جهت آفرینش اثری با کیفیت آموزشی مناسب و درخور، بی‌شک این اثر خالی از اشکال نبوده و نیازمند همیاری و همکاری دیگر اساتید و صاحب‌نظران گرامی و ارجمند برای رفع کاستی‌های احتمالی است. از این رو تقاضا می‌شود نظرات اصلاحی و تکمیلی خود را به معاونت تربیت و آموزش فراجا منعکس فرمایید تا در مراحل بعدی انتشار، اصلاحات لازم صورت پذیرد.

معاون تربیت و آموزش فراجا

سرتیپ دوم ستاد محمدحسین حمیدی

دیباچه

مرکز انتظام پلیس پیشگیری فراجا (اداره طرح ریزی و آموزش)، حسب وظایف ذاتی خود، متولی سیاست گذاری، برنامه ریزی، هماهنگی امر آموزش در حوزه فعالیت موسسات و عهده دار تأمین متون آموزشی فراگیران (مدیران عامل، اعضای هیئت مدیره و پلیس یار) می باشد.

پلیس یار، برای جذب و به کارگیری در حوزه حفاظت و مراقبت غیرمسئله‌خانه، نیازمند طی آموزش های لازم بوده و به یقین یکی از مشاغل مهم و حساس در تمام جوامع، این شغل مقدس است که نیاز به نیروهای ورزیده، زیرک، متعهد، هوشمند و وفادار دارد.

شغل پلیس یار در حوزه موسسات حفاظتی و مراقبتی، یکی فعالیت های مهم در کنار پلیس، برای پیشگیری از وقوع جرم، دارای جایگاه ویژه ای بوده و بی شک همه مردم ضمن درک اهمیت وجودی امنیت، قدردان زحمات این عزیزان باشند.

کتاب حاضر، در اجرای ماده ۱۹ آئین نامه اجرایی موسسات خدمات حفاظتی و مراقبتی، شیوه نامه نحوه اجرای آموزش پلیس یاران، توسط سرهنگ سیدمهدی حسینی، سرهنگ حمید متقی و خانم رضوان جعفری تدوین و به رشته تحریر درآمده است.

امید است با مطالعه دقیق و بکار بستن موارد آن، باعث ارتقای سطح توانمندی علمی و عملی (ارتقای دانش، نگرش و مهارت های لازم)، تک تک عزیزان پلیس یار باشیم.

در خاتمه لازم می دانم، مراتب قدردانی خود را از تمامی اساتید مجرب (سرهنگ حمید متقی، سرهنگ مجید هاشمی، سرهنگ دوم مجتبی پوررمضانی، آقایان صابر لطفی، محمود محمودی، امیر عبدالوند، علی نمدی مقصودی، خانم رضوان جعفری) که با حسن نیت در تألیف و تدوین این اثر همکاری داشته اند، ابراز نمایم.

سرهنگ بازنشسته سیدمهدی حسینی

مقدمه مؤلفان

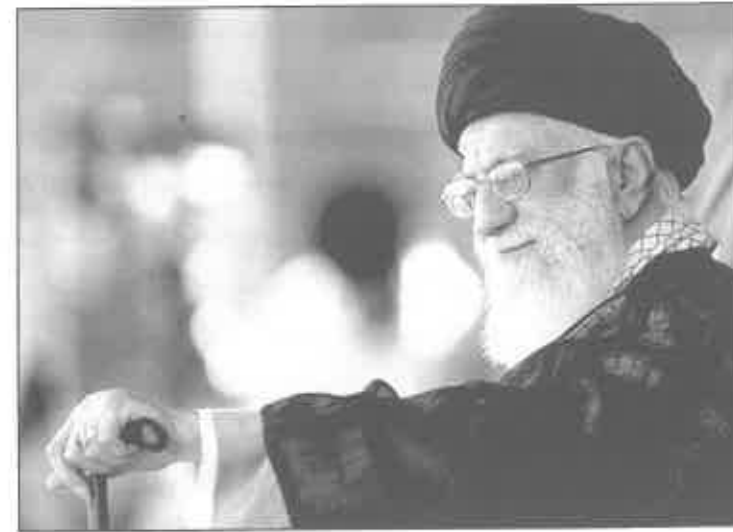
در راستای سیاست گذاری کلان ستاد کل نیروهای مسلح، در مشارکت مردم و حضور بخش غیر دولتی، در فرایند تأمین امنیت و پیشگیری از جرم، آیین نامه اجرایی ماده (۱۲۲) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، سیاسی و اجتماعی جمهوری اسلامی ایران، در تاریخ ۱۳۸۸/۰۹/۱۴، با تصویب فرمانده معظم کل قوا (مدظله العالی) ابلاغ و فراجا مأموریت یافت، برای استفاده از ظرفیت های مردمی و بخش خصوصی، در توسعه انضباط بخشی اجتماعی و امنیت مردم پایه، بخشی از خدمات حفاظتی و مراقبتی خود را، با حفظ کنترل و نظارت دقیق پلیس و مدیریت بر نحوه فعالیت های بخش خصوصی در قالب تشکیل مؤسسه های خدمات حفاظتی و مراقبتی برون سپاری نماید.

این آیین نامه مشتمل بر مقدمه، ۵ فصل، ۴۰ ماده و ۵۲ تبصره در تاریخ ۱۳۹۹/۰۹/۱۹ بازنگری و طی گردشکار ستاد کل نیروهای مسلح به محضر مقام معظم رهبری و فرماندهی کل قوا، تقدیم و مورد تصویب قرار گرفت.

در تحقق این امر، تاکنون، بیش از ۷۵۰ مؤسسه حفاظتی مراقبتی، با جذب، به کارگیری و اشتغال زایی بیش از ۱۰۰ هزار نفر پلیس یار، بدون تحمیل کوچک ترین هزینه به بودجه و اعتبارات دولت و فراجا، تحت نظارت مرکز انتظام پلیس پیشگیری فراجا، به عنوان بازوی مردمی پلیس، در مسیر حفاظت و مراقبت از کیان کشور و حفظ اموال و امنیت مردم طی این سال ها توانسته اند، نقش موثری در پیشگیری از جرائم و تقویت امنیت پایدار ایفاء نمایند.

فصل اول

کلیات

فرمانده معظم کل قوا «مدظله العالی»: (۱۳۹۵/۰۶/۰۳)

سه عنصر اصلی حفظ امنیت:

۱- روحیه انقلابی و دینی مردم

۲- دستگاه‌های نظامی و امنیتی

۳- ابزار و وسیله‌های دفاعی و نظامی

هر کس این سه عامل را تضعیف کند، به ضرر کشور اقدام کرده است.

مبحث اول: تعاریف و اصطلاحات

مرکز انتظام: یکی از رده‌های ستادی پلیس پیشگیری فراجا، که مسئولیت ایجاد، ساماندهی و توسعه مؤسسات خدمات حفاظتی و مراقبتی (از طریق سیاست گذاری، برنامه‌ریزی، هدایت و نظارت بر روند انجام کلیه امور مربوط به آنان) و همچنین تأمین و ساماندهی تجهیزات دفاع شخصی برای ارتقای امنیت فردی و فرهنگ خودمراقبتی را بر عهده دارد.

اداره طرح ریزی و آموزش: یکی از ادارات مرکز انتظام پلیس پیشگیری فراجا که مسئول سیاست گذاری، طرح‌ریزی، برنامه‌ریزی، هدایت و نظارت بر اجرای آموزش مدیران، کارکنان، اعضای هیئت مدیره و پلیس یاران مؤسسات خ.ح.م را بر عهده دارد.

مؤسسات خ.ح.م: به مؤسساتی اطلاق می‌شود که برابر قوانین و مقررات جاری و ضوابط مندرج در آئین نامه اجرایی ماده ۱۲۲ قانون برنامه چهارم توسعه مصوب ۱۳۹۹/۹/۱۹ تشکیل و پس از ثبت، تحت نظارت و کنترل مرکز انتظام پلیس پیشگیری فراجا مجاز به فعالیت خدمات حفاظتی و مراقبتی خواهند بود.

مجریان آموزش: مراکز آموزشی فراجا و مؤسسات خدمات حفاظتی و مراقبتی رتبه یکم که برابر ضوابط و مقررات مجوز اجرای آموزش مدیران، کارکنان و اعضای هیئت مدیره و پلیس یاران مؤسسات خ.ح.م را از مرکز انتظام اخذ و تحت نظارت آن مرکز اقدام به برگزاری دوره‌های آموزشی مصوب و مشخص می‌نمایند ۴- محوریت اصول و فنون انتظامی: مأموران انتظامی باید در اجرای عملیات پی‌جویی انتظامی، به اصول و فنون انتظامی توجه داشته باشند و از اقدام خارج از اصول که اغلب باعث گرفتاری می‌شود، پرهیز کنند.

جامعه هدف: متشکل از مدیران، کارکنان، اعضای هیئت مدیره و پلیس یاران مؤسسات می‌باشند.

فراگیر: فردی از جامعه هدف که مطالب معینی را برابر برنامه تفصیلی مصوب فرا می‌گیرد.

پلیس یاران: عوامل اجرایی و مراقبان آموزش دیده که برابر ضوابط مندرج در آیین نامه اجرایی، توسط مؤسسات به کارگیری شده و بر اساس قرارداد منعقد و وظیفه برقراری امور

حفاظتی و مراقبتی را عهده دار هستند.

هزینه‌های آموزشی: پرداخت‌های قطعی است که در قبال اجرای برنامه‌های مصوب به منظور تحقق مأموریت‌های سازمان برابر قوانین و مقررات مربوطه انجام می‌پذیرد.

آزمون: سنجش میزان دانش، بینش و مهارت فراگیران جامعه هدف مبتنی بر آموزش‌های ارائه شده که در زمان پیش‌بینی شده برگزار می‌گردد.

دوره مقدماتی: دوره‌ای است بر اساس برنامه تفصیلی، با ارائه آموزش‌های علمی، تخصصی و کاربردی به منظور ایجاد توانمندی، تخصص، اعتماد به نفس و کارایی در فراگیران جامعه هدف طراحی می‌شود تا آنان را از نظر دانش، بینش و مهارت به سطحی برساند که توانایی انجام وظیفه در مشاغل واگذاری تا سطح پیش‌بینی شده در هدف دوره را داشته باشند.

قبصره: هرگونه شروع به فعالیت فراگیران جامعه هدف در مشاغل تعریف شده قبل از طی دوره مقدماتی و اخذ گواهی آموزش حفاظتی و مراقبتی ممنوع بوده و در صورت تخلفی و تخلف رده‌های ذیربط، برابر ضوابط و مقررات جاری برخورد قانونی انجام خواهد شد.

آموزش حین خدمت: این آموزش‌ها برای ارتقای سطح دانش، بینش، مهارت و اثربخشی جامعه هدف همزمان با انجام وظیفه در شغل محوله و در تکمیل آموزش مقدماتی پیش‌بینی و در محل خدمت به صورت حضوری (نظری یا عملی) و غیرحضوری (مکاتبه‌ای یا مجازی) برگزار می‌شود.

قبصره: آموزش حین خدمت در طیف مدیران، کارکنان، اعضای هیئت مدیره مؤسسات به صورت هر ۲ سال یک‌بار و در طیف پلیس یاران بنا به ضرورت و تشخیص مرکز انتظام خواهد بود.

جدید دوره: در صورتی که فراگیران جامعه هدف در طول دوره آموزشی بدلیل غیبت غیر مجاز (بیش از یک سوم در هر درس)، عدم کسب نمره قبولی در آزمون، عدم شرکت در آزمون از دوره محروم شوند، مکلف هستند پس از پرداخت هزینه مربوطه در دوره‌های آموزشی بعدی شرکت و نمره قبولی را کسب نمایند.

گواهینامه آموزشی: مدرک معتبر پایان دوره آموزشی فراگیران جامعه هدف، پس از ارزشیابی و سنجش میزان آموخته‌های فراگیران از سوی مرکز انتظام با تأیید مجتمع آموزشی صادر می‌شود.

مبحث دوم: آیین‌نامه اجرایی موسسات

ماده ۸

شرایط عمومی جذب پلیس بار:

- ۱) نداشتن تابعیت مضاعف و داشتن تابعیت ایرانی
 - ۲) اعتقاد به مبانی جمهوری اسلامی ایران و قانون اساسی
 - ۳) نداشتن سابقه عضویت و وابستگی به احزاب و گروه‌های سیاسی ضد انقلاب، معاند و غیرقانونی و نداشتن سابقه سوء امنیتی (با تأیید مراجع ذیصلاح)
 - ۴) نداشتن سوء شهرت به تشخیص فراجا
 - ۵) نداشتن سوء پیشینه کیفری موثر بر اساس اسناد موجود در مبادی ذی‌ربط فراجا
 - ۶) نداشتن اعتیاد به مواد مخدر و مواد روانگردان با تأیید واحدهای بهداشتی و درمانی تعیین شده توسط فراجا
 - ۷) داشتن سلامت جسمی و روانی برابر تأیید واحد‌های درمانی تعیین شده توسط فراجا؛ (به نحوی که توانایی انجام وظایف محوله را داشته باشد)
 - ۸) داشتن کارت پایان خدمت و یا معافیت برای افراد ذکور (مؤسسات نمی‌توانند از پلیس یارانی که دارای کارت معافیت از خدمت و وظیفه عمومی «معافیت پزشکی» می‌باشند در امور حفاظتی و مراقبتی استفاده نمایند)
 - ۹) داشتن حداقل مدرک تحصیلی دیپلم برای کارکنان و پلیس یاران و سایر نیروهای شاغل در مؤسسات و دفاتر
 - ۱۰) اخراج شدگان از دستگاه‌های کشوری و لشکری نمی‌توانند عضو هیئت‌مدیره یا مدیرعامل و پلیس یاران مؤسسات و مدیر دفاتر باشند.
- ماده ۱۲:** مؤسسات و دفاتر مشمول این آیین‌نامه موظفند حقوق و مزایای کارکنان و پلیس یاران خود را مطابق قوانین موضوعه و از جمله قانون کار یا نظام نامه خاص حقوق و دستمزد، پرداخت و نیز نسبت به بیمه نمودن آنان وفق قوانین مربوط اقدام نمایند.
- ماده ۱۳:** معاضدت حقوقی از کارکنان و پلیس یاران در رابطه با کلیه دعاوی و شکایاتی که

به سبب انجام وظیفه آنان ناشی می‌شود یا به نحوی با وظایفشان مرتبط است بر عهده‌ی مؤسسه و دفتر مربوط می‌باشد.

تبصره ۱: در صورتی که کارکنان یا پلیس یاران در حین انجام وظیفه دچار صدمه جسمی و مالی یا هر نوع خسارت دیگر ناشی از انجام وظیفه شوند پرداخت آن بخش از هزینه‌ها (درمان یا خسارت) که توسط بیمه یا ضارب به هر دلیل پرداخت نشود بر عهده مؤسسه و دفتر خواهد بود.

تبصره ۲: چنانچه کارکنان یا پلیس یاران در حین انجام وظیفه از طرف عناصر ضد انقلاب یا اشراک مورد تعرض واقع شوند که منجر به شهادت یا مجروحیت آنان شود برابر قوانین و مقررات جاری کشور در این خصوص اقدام خواهد شد.

ماده ۱۷: هیئت‌مدیره، مدیرعامل، مدیران دفاتر، کارکنان و پلیس یاران مؤسسات و دفاتر موظفند علاوه بر اجرای دقیق قوانین و مقررات کشور، طرح تکریم ارباب رجوع و رعایت شئون اسلامی در محیط کار، ضوابط و دستورالعمل‌های انضباطی و اجرایی را که فراجا در چارچوب این آیین‌نامه تهیه و ابلاغ می‌کند اجرا نمایند. مسئولیت این امور مستقیماً به عهده مدیرعامل و اعضای هیئت‌مدیره و مدیران دفاتر خواهد بود.

ماده ۱۸: مؤسسات موظفند نسبت به تأمین لباس، تجهیزات انفرادی، خودرویی و موتوری و کارت شناسایی پلیس یاران اقدام نمایند.

تبصره ۱: نوع، شکل، رنگ، علائم لباس، کارت شناسایی کارکنان، پلیس یاران توسط فراجا تعیین و ابلاغ خواهد شد.

همچنین تجهیزات دفاع شخصی پلیس یاران در چارچوب خط مشی‌های مصوب شاک، توسط فراجا تعیین می‌گردد.

تبصره ۲: کارت شناسایی مدیرعامل، اعضای هیئت‌مدیره، کارکنان و پلیس یاران مؤسسات، توسط مرکز انتظام صادر خواهد شد و در صورت انفکاک از مسئولیت کارت شناسایی باید به مرکز مزبور عودت شود.

تبصره ۳: مؤسسات موظف‌اند به محض قطع همکاری هر یک از کارکنان و پلیس یاران نسبت به دریافت و استرداد کارت‌های شناسایی صادره و تجهیزات انفرادی اقدام نمایند.

تبصره ۴: استفاده از لباس و تجهیزات خاص، توسط کارکنان، پلیس یاران فقط به هنگام

انجام وظیفه مجاز خواهد بود.

تبصره ۵: کلیه کارت‌های شناسایی مورد استفاده در مؤسسات توسط ساحفا فراجا طراحی و چاپ خواهد شد و در اختیار مرکز انتظام برای صدور و یا تحویل به مؤسسات قرار می‌گیرد و تأمین هزینه آن بر عهده مؤسسه مربوط می‌باشد.

ماده ۱۹: مدیران عامل، اعضای هیئت‌مدیره، مدیران دفاتر، کارکنان و پلیس یاران مؤسسات و دفاتر پس از احراز شرایط جذب، موظفند حسب مورد متناسب با رتبه ابلاغی فراجا یا وظایف محوله، دوره‌های آموزشی مورد نیاز را در مراکز آموزشی مورد تأیید فراجا طی نمایند و به کارگیری آنان منوط به ارائه گواهینامه طی دوره آموزشی یا کفایت آموزش از سوی (پلیس پیشگیری) فراجا خواهد بود.

تبصره ۱: دستورالعمل دوره‌های آموزشی توسط فراجا تهیه و ابلاغ می‌گردد و هزینه برگزاری آموزش‌ها به عهده مؤسسات و دفاتر خواهد بود.

تبصره ۲: در صورتی که مؤسسات رتبه یکم، قادر به ارائه آموزش‌های مورد نیاز کارکنان و پلیس یاران نباشند، فراجا مجاز است دوره‌های آموزش‌های لازم را ارائه و هزینه‌های تمام شده را دریافت نماید.

مبحث سوم: مبانی انضباطی

امام علی (ع) می‌فرمایند: **أَوْصِيكُمْ بِتَقْوَى اللَّهِ وَنَظْمِ أَمْرِكُمْ** شما را به تقوای الهی و نظم در کارتان سفارش می‌کنم؛

انضباط در نیروهای مسلح: التزام عملی به ولایت فقیه، آداب و سنن و احکام اسلامی، تبعیت از فرامین مقام معظم فرماندهی کل قوا، قوانین و مقررات و دستورات سلسله مراتب فرماندهان، روسا و مدیران.

جنبه‌های انضباط

الف) جنبه معنوی: شامل ایمان و اعتقاد به خداوند و پایبندی به ارزشهای اخلاقی، انسان و الهی می‌باشد. به نوعی که اگر تمام کنترل‌ها برداشته شود، جنبه معنوی انضباط همچنان برقرار و پابرجا می‌ماند و هر کس با وجدان آگاه و اعتقادی راسخ بدون نظارت و کنترل، وظایف محوله را به نحو احسن انجام دهد، دارای انضباط معنوی می‌باشد.

ب) جنبه ظاهری

- ۱) رعایت احترام نسبت به کارفرما، مسئولین و تمامی مراجعین؛
- ۲) رعایت آداب و نزاکت، اخلاق اسلامی و آراستگی ظاهری؛
- ۳) رعایت نظم و انضباط؛
- ۴) اجرای مقررات و ضوابط و دستورات؛
- ۵) رعایت اصول ایمنی، حفاظتی و بهداشتی.

مبانی و اصول انضباط

- ۱) التزام عملی به ولایت فقیه و تبعیت از فرامین مقام معظم رهبری (مدظله العالی)؛
- ۲) رعایت آداب و احکام اسلامی؛
- ۳) قوانین و مقررات و دستورات، و رعایت سلسله مراتب رؤسا و مدیران، موجبات رعایت حقوق دیگران، نظم و انجام وظیفه صحیح را فراهم می‌سازد.

اخلاق و بینش پلیس یار:

از مهم‌ترین فاکتورهای موثر در بهره‌وری موارد زیر را می‌توان اشاره کرد.

مبحث چهارم: آشنایی با لباس پلیس یار

مشخصات پیراهن: جنس تترون، رنگ طوسی سیر، با یقه شومیز دارای ۲ جیب روی سینه، ۲ پاگون به عرض ۴ سانتی متر به رنگ مشکی، تعداد ۶ عدد دکمه روی پیراهن، هر پاگون یک دکمه و سر آستین هر کدام یک دکمه؛

مشخصات شلوار: جنس پشمی، مشکی، اندازه دمپا ۲۲ الی ۲۳ سانتیمتر، طرح راسته ساده بدون پیله، دارای ۲ جیب توکار در طرفین و ۱ جیب توکار در سمت راست و عقب شلوار که بوسیله دکمه و بند مهار می‌گردد، دارای ۷ عدد پل که ۲ عدد در جلو، ۳ عدد در پشت و ۲ عدد در طرفین شلوار؛

مشخصات کلاه: کلاه دارای ۶ ترک، تمامی ترک‌های آن پارچه ای (زمستانی)، توری (تابستانی)، به رنگ مشکی، اندازه نقاب کلاه ۹ سانتیمتر، آرم بالای نقاب به طول ۵ عرض ۷ سانتی متر؛

۱- مدیریت رفتار (تسلط بر اعصاب و خویشتن داری و صبور بودن)

۲- امانتدار و قابل اعتماد بودن

۳- خوش‌بینی

۴- هوشیاری

۵- حفظ اسرار و رعایت حفاظت گفتار (مکالمات تلفنی و...)

۶- دلسوزی در کار

۷- قاطعیت

۸- رعایت حیثیت و شخصیت افراد

۹- وقت‌شناسی

۱۰- آگاهی و داشتن اطلاعات کافی از شرایط فعالیت مؤسسه حفاظتی و مراقبتی

مشخصات کاپشن: جنس پارچه شمعی، رنگ مشکی با ۴ جیب توکار در طرفین (دو تیکه پارچه بالای جیب‌ها به رنگ طوسی سیر)، دارای سردوشی بر روی شانه‌ها، بسته شدن سر آستین به وسیله ۲ عدد دکمه روی کار، مهار جلوی کاپشن به وسیله یک رشته زیپ و ۶ عدد دکمه فلزی مخفی

مشخصات پلیور: جنس کاموایی، رنگ مشکی، یقه هفت، با یک جیب پارچه‌ای مربع شکل در بدار، روی سینه سمت چپ (محل نصب آرم مؤسسه)، اتیکت چسبی در موازات درب جیب سمت راست و دو پاگن پارچه‌ای از جنس پارچه پشمی و به رنگ مشکی،

مشخصات کت تشریفات: جنس پشمی، رنگ مشکی، دارای ۲ جیب توکار در طرفین، پاگون به عرض ۴ سانتی متر بر روی شانه، ۳ دکمه سرآستین، ۳ دکمه برای بستن کت و ۳ دکمه به صورت نمایشی جلو کت؛

مشخصات کمربند: دارای نوار مشکی، جنس ابریشمی، در اندازه عرض ۵/۳ سانتی متر، حداقل طول ۱ متر، قلاب و پوشش فلزی نقره‌ای انتهای نوار، لبه‌های اضافی آن از قلاب کمربند به بیرون دیده نشود.

مشخصات فانسه: جنس برزنت، اندازه عرض نوار ۵ سانتی متر و طول ۱۳۰ سانتی متر، رنگ زمینه و با لبه دوزی مشکی، دو عدد بست نگهدارنده از جنس کائوچویی در سمت چپ و راست و قابل تنظیم به وسیله چسبک؛

مشخصات جوراب: رنگ مشکی، طرح ساده، جنس نخی با ضخامت متوسط؛

مشخصات کفش: رنگ مشکی، بدون بند، پنجه پهن رویه ساده با کف آج دار، جنس چرم؛

مشخصات بازو ورشته: طول ۸ سانتی متر، عرض ۵ سانتی متر، قابل نصب در روی بازوی چپ پیراهن؛

مشخصات رسته: طول ۳ و عرض ۴ سانتی متر، قابل نصب در طرفین بالای یقه پیراهن و کت تشریفات؛

مشخصات نام نما پیراهن (اتیکت): از جنس استخوانی با سنجاق (پیراهن و کت تشریفات)، پارچه‌ای پشت برجسب دار (پلیور و کاپشن)، رنگ مشکی، نوشته (نام و نام خانوادگی) به رنگ سفید، اندازه ۷ سانتی متر در ۲ سانتی متر.

آرم مؤسسه: روی جیب سمت چپ پیراهن نصب می‌شود.

نام و نام خانوادگی

آشنایی با تجهیزات انفرادی پلیس یار

سوت: این وسیله برای فراری دادن مجرمان، درخواست کمک یا اطلاع رسانی به همکاران با استفاده از علائمی که به صورت قراردادی بین پلیس یار، مسئولین و رابطین موسسات حفاظتی و مراقبتی یا گشتی‌های کلاتتری وضع شده مورد استفاده قرار می‌گیرد.

چراغ قوه: این وسیله مورد استفاده در مکان‌های تاریک و بدون دسترسی به برق و صورت سیار قابل حمل و استفاده می‌باشد.

باتوم (تونفا): یکی از تجهیزات پلیس یار، باتوم یا تونفا، از جنس پلاستیک، کربن و چوب است که در زمان تهاجم افراد جهت دفاع و تسلیم متهم استفاده می‌شود.

بی سیم دستی: بی سیم دستی، یک دستگاه ارتباطی با چند کانال خاص، امکان ارتباط مخابراتی بین دو یا چند نفر که مجهز به دستگاه مزبور باشند را فراهم می‌نماید.

طریقه استفاده بدین صورت می‌باشد که دستگاه را با جابجا کردن کلید مربوطه روشن و روی کانال دلخواه (کانال مورد استفاده در شبکه مخابراتی مادر) تنظیم و با فشار دادن دکمه پیام خود را ارسال و در خاتمه هر جمله با کلمه "تمام" دکمه را رها و منتظر شنیدن پاسخ پیام می‌شویم.

شوکر: دستگاهی است الکترونیکی که با باتری مخصوص فعال و انرژی الکتریکی را به صورت شوک الکتریکی به بدن وارد می‌کند.

از این دستگاه به منظور دفاع شخصی و رفع حملات مهاجمین استفاده می‌شود.

افشانه (گاز اشک آور): یک قوطی سر بسته وزن ۸۰ تا ۱۲۰ گرم، دارای مایع شیمیایی GS داخل محفظه و اکسیژن فشرده که با فشردن دکمه باعث خروج مواد شیمیایی به طرف مهاجم می‌گردد. حداکثر و حداقل فاصله اسپری ۴۰ تا ۱۲۰ سانتی متر با رعایت سمت باد در زمان اسپری به سمت مهاجم ضروری است.

قابلیوی دستی ایست: یکی از پرکاربردترین تجهیزات ایست و بازرسی است که در کنترل ترافیک و هدایت وسایل نقلیه در مسیرهای محدود شده و همچنین علامت دادن به رانندگان مورد استفاده قرار می‌گیرد.

پانچو: لباسی است از جنس پلاستیک یا پارچه ضد آب، که پلیس یار، برای خیس نشدن و در امان ماندن، در برابر بارش باران، برف و سرما می‌پوشد.

حفاظت از تجهیزات: پلیس‌یاران مکلف هستند تمامی تجهیزات خود را بدون عیب و نقص، سالم و آماده بکار اخذ و ضمن دقت در نگهداری از آن، به پست بعدی تحویل نمایند.

مهم‌ترین اصل در بهره‌گیری از تجهیزات:

۱- فیزیک مناسب بدن

۲- داشتن انگیزه و روحیه

۳- داشتن شجاعت و جسارت کافی

اساسی‌ترین رکن در ارتباط با استفاده از تجهیزات

شناسایی تهدید و بهره‌گیری از تجهیزات متناسب با آن

(البته حمل تجهیزات بایستی با کسب مجوزات لازم از طریق مجاری قانونی صورت پذیرد.)

فصل دوم

مهارت‌های عمومی

مبحث اول: وظایف پلیس یار

پلیس یاری: خدمت و مسئولیتی است که به منظور برقراری، حفظ امنیت و جلوگیری از وقوع جرم، نگهداری و مراقبت از اماکن، ادارات دولتی یا خصوصی، تأسیسات، کارکنان و وسایل، جانی یا مالی، پس از ارائه آموزش لازم، به فرد یا گروهی واگذار می‌گردد.

وظایف پلیس یار مؤسسات خدمات حفاظتی و مراقبتی: پلیس یار مؤسسات خدمات حفاظتی و مراقبتی با حضور فیزیکی هوشمند و بهره‌گیری از قابلیت‌های اکتسابی، بایستی امنیت لازم را در محل فعالیت خود ایجاد و آمادگی مقابله با هر نوع خطری که نظم و امنیت محل را مختل می‌سازد را داشته باشد؛ لذا جهت دستیابی به اهداف بالا وظایف زیر را به انجام می‌رساند:

- ۱) رعایت ضوابط و مقررات ابلاغی فراجا
- ۲) طی دوره‌های مهارتی و آموزشی
- ۳) حضور مستمر، به موقع و بدون تأخیر در محل فعالیت
- ۴) پوشیدن لباس فرم با علائم مصوب و همراه داشتن تجهیزات مورد نیاز برای انجام فعالیت
- ۵) آراستگی ظاهری (اصلاح موی سر و محاسن، مرتب بودن لباس، تجهیزات، واکس کفش)
- ۶) رعایت اصول ایمنی و بهداشتی در محل فعالیت
- ۷) رعایت شئون اخلاقی و اسلامی در محل فعالیت
- ۸) رعایت مقررات و ضوابط مؤسسات در محل فعالیت
- ۹) رعایت سلسله مراتب و رعایت دستورات
- ۱۰) شناخت محدوده حوزه استحفاظی محل فعالیت
- ۱۱) انجام گشت‌زنی و سرکشی در محل فعالیت (مخصوصاً شب هنگام)
- ۱۲) پیشگیری از وقوع جرم و برقراری نظم و امنیت
- ۱۳) حفاظت از صحنه وقوع جرم تا رسیدن مأمورین انتظامی
- ۱۴) جلوگیری از تجمع بی مورد افراد متفرقه در اتاق محل فعالیت
- ۱۵) رفتار مؤدبانه با افراد، با رعایت موازین اسلامی، اخلاقی و حقوق شهروندی

- ۱۶) جلوگیری از ورود هر گونه اشیاء مشکوک به محل توسط افراد
- ۱۷) اطمینان از آماده بکار بودن تجهیزات ایمنی (اطفای حریق)
- ۱۸) حفظ آرامش و خونسردی در هنگام بروز حوادث و واکنش صحیح به آن
- ۱۹) ثبت صحیح وقایع و تنظیم صورت‌مجلس هر گونه رویداد
- ۲۰) ثبت صحیح و دقیق ورود و خروج افراد و وسایل نقلیه در صورت ابلاغ
- ۲۱) جلوگیری از ورود اشخاص غیرمجاز به حوزه محل فعالیت
- ۲۲) دقت در ورود و خروج کالا به داخل محل فعالیت
- ۲۳) جمع‌آوری برگه‌های مجوز خروج و تحویل آن در پایان شیفت به مسئول مربوطه
- ۲۴) پاسخ‌گویی به مراجعین و نظارت بر ورود و خروج آنان
- ۲۵) اطلاع دقیق از محل استقرار کارکنان و راهنمایی مراجعین
- ۲۶) دعوت مراجعین معترض، به آرامش و اطلاع به مسئولین مربوطه
- ۲۷) ثبت شماره تماس اضطراری سازمان و ارگان‌های امدادی و انتظامی هم‌جوار محل فعالیت
- ۲۸) عدم استفاده غیرمعمول از تلفن در اختیار پلیس یار
- ۲۹) عدم استعمال دخانیات در محل فعالیت
- ۳۰) عدم ترک پست
- ۳۱) دقت در حفظ و نگهداری از اموال تحویلی و جبران خسارت در صورت وقوع
- ۳۲) پیگیری مشکلات مالی و اداری خود از طریق مسئولین مربوطه
- ۳۳) درخواست کتبی مرخصی ۴۸ ساعت قبل از اعزام
- ۳۴) عدم دریافت هر گونه وجه یا کالا به عنوان پاداش در حین فعالیت؛
- ۳۵) حفظ اسرار و اطلاعات محل فعالیت
- ۳۶) هماهنگی با اورژانس در صورت وجود مصدوم در حوادث
- ۳۷) تعامل با کلاتری و راهور محل فعالیت
- ۳۸) کسب اطلاع از وقایع ۲۴ ساعت گذشته و اطلاع به پلیس یار بعدی در زمان تحویل
- ۳۹) اطلاع‌رسانی بموقع هر گونه وقایع و حادثه نظیر تجمع معترضین، خرابکاری، حریق، انفجار، سرقت و... به صورت تلفنی و کتبی به دفتر مؤسسات و مسئولین مربوطه؛
- ۴۰) اطلاع هر گونه اخبار و اطلاعات مربوط به تردد و تحرکات عناصر نامطلوب و افراد بزه‌کار

و مشکوک سطح حوزه مأموریتی خود به مرکز فوریت‌های پلیسی یا کلانتری محل؛
 (۴۱) تنظیم صورت جلسه وضعیت متهمین دستگیر شده و اموال مکشوفه یا بجای مانده از سارق و
 افراد مشکوک و تحویل به کلانتری؛

مبحث دوم: رفتار و الگوی اخلاقی

اصل ۸ قانون اساسی: در جمهوری اسلامی ایران، دعوت به خیر، امر به معروف و نهی از منکر
 وظیفه ای است همگانی و متقابل به عهده مردم نسبت به یکدیگر، دولت نسبت به مردم و مردم
 نسبت به دولت.

خداوند در آیه ۱۰۴ سوره آل عمران می‌فرماید:

و باید از بین مسلمانان، خلق را به خیر و صلاح دعوت کنند و امر به نیکوکاری و نهی از
 بدکاری کنند و اینها (که واسطه هدایت خلق هستند) رستگار خواهند بود.
 اینان به حقیقت واسطه هدایت خلق هستند و در دو عالم در کمال پیروزی و رستگاری خواهند
 بود.

با توجه به آیه بالا، پلیس یار، باید با برخورد مهربان خود با مردم، از اعمال غیرقانونی آنان
 جلوگیری و آنان را جهت انجام کارهای نیکو و قانونی ارشاد و راهنمایی نماید.

صفات و خصوصیات برجسته پلیس یار

الف) پیش‌دستی در سلام

ب) صبر و شکیبایی

ج) وفای به عهد

د) ایجاد صلح و آرامش بین مردم

و) ایجاد شادی در دل مردم

ه) ادای احترام و محبت به مردم

ی: پرهیز از اذیت و آزار مردم

رفتار: نمود خارجی فعالیت‌های قابل مشاهده هر موجود زنده، رفتار نامیده می‌شود.

پلیس یار، برای حسن انجام وظایف خطیر خود نیاز به آموزش و کسب مهارت تخصصی کافی
 دارد، تا بتوانند از خود و منافع مؤسسه در برابر هر گونه تهدید احتمالی محافظت نمایند.

اخلاق حرفه‌ای: مجموعه‌ای از کنش‌ها و واکنش‌های اخلاقی پذیرفته شده که از سوی
 سازمان‌ها و مجامع حرفه‌ای مقرر می‌شود، تا مطلوب‌ترین روابط اجتماعی ممکن را برای

اعضای خود در اجرای وظایف حرفه‌ای فراهم آورد. اخلاق حرفه‌ای مجموعه‌ای از اصول و استانداردهای سلوک بشری که رفتار افراد و گروه‌ها را تعیین می‌کند و در حقیقت، یک فرایند تفکر عقلانی است که هدف آن محقق کردن این امر است که در سازمان چه ارزش‌هایی را چه موقع باید حفظ و اشاعه نمود. اخلاق حرفه‌ای نوعی تعهد اخلاقی و وجدان کاری نسبت به وظیفه، مسئولیت و حاصل دانستن، خواستن، توانستن و نگرش است.

مبانی اخلاق حرفه‌ای و انتظارات اجتماعی

- ۱- صداقت و راستگویی
- ۲- انصاف و برابری
- ۳- امانت داری
- ۴- وفاداری و احساس مسئولیت پذیری اجتماعی

مراحل کاربردی نمودن اخلاق در رفتار افراد و گروه‌ها

از این رو، هدف آموزش اخلاق حرفه‌ای، انتقال اطلاعات و یافته‌های علمی نیست، بلکه تصحیح و تقویت انگیزش، ارتقای مهارت، افزایش توان و تحول نگرش از اهداف عمده آموزش اخلاق حرفه‌ای است.

الگوهای رفتاری پلیس‌یار: تمامی اقداماتی که پلیس‌یار، برای ایفای وظایف شایسته خود باید انجام دهند.

مصادیق الگوهای رفتاری عوامل پلیس‌یار: با توجه به ویژگی و حساسیت کار عوامل پلیس‌یار، مصادیق الگوهای رفتاری آنان می‌تواند شامل مواردی به شرح زیر باشد:

آمادگی روانی: این آمادگی در وهله اول بر اصل وفاداری عوامل پلیس‌یار بر مسئولیت و وظیفه‌ای که در محل کار پذیرفته اند، تأکید دارد.

پلیس‌یار باید به کارش علاقمند باشد و کارش را درست انجام بدهد.

آمادگی جسمانی: پلیس‌یار، برای انجام موفق مأموریت خود نیاز به جسم ورزیده و حواس پنج‌گانه سالم دارد.

آمادگی ظاهری: پلیس‌یار فردی است که لباس فرم در بردارد و از بقیه افراد جامعه متمایز می‌باشد. پس باید این فرد از آراستگی وضع ظاهری برخوردار باشد.

آمادگی گفتاری: پلیس‌یار، با استفاده از اختیارات شغلی خود اجازه دارد به دیگران تذکر دهد، چنین فردی باید بتواند با خوب صحبت کردن و با استفاده از کلام نافذ خود بر دیگران تاثیر گذاشته و هزینه‌های فیزیکی خود را کاهش دهد.

آمادگی تخصصی: پلیس‌یار، در هر پست و یا موضعی که قرار می‌گیرد باید وظایفش را بداند و در این زمینه از مسئولین محل کار خود اطلاعات کافی در این زمینه را کسب نماید.

حفظ خون سردی در هر شرایط: شغل پلیس‌یار، معمولاً کاری توأم با چالش و بحث و جدل می‌باشد. پلیس‌یار باید از سعه صدر و خون سردی ویژه‌ای برخوردار باشد، تا بتواند اوضاع محل فعالیت را در خصوص وظایف ذاتی خود به خوبی مدیریت نماید.

اگر پلیس‌یار، کنترل زبان و دست خود را نداشته باشد نه تنها به حل مسائل محل کار خود کمک نکرده، بلکه ایجاد تنش و درگیری می‌گردد.

رعایت ادب در هر شرایط: در مثل می‌گویند: « ادب مرد به ز دولت اوست »

مودب بودن عوامل پلیس‌یار، باعث عزت آنان می‌شود.

داشتن حمیت قسمتی: پلیس‌یار باید نسبت به همکاران خود و همچنین محل کار و یا سازمان خود تعصب داشته و در صورت لزوم از آنان به صورت مشروع حمایت نماید.

این بعد از الگوهای رفتاری تأیید کننده وجود اصل وفاداری در عوامل پلیس‌یار می‌باشد.

تکریم ارباب رجوع: ارباب رجوع در وهله اول با عوامل پلیس‌یار ارتباط برقرار می‌کند، پس عوامل پلیس‌یار رده اول مؤسسه با مردم می‌باشند.

برخورد مناسب با ارباب رجوع‌ها می‌تواند تبلیغ خوبی برای شخص پلیس‌یار و مؤسسه باشد.

نمایش کارآمدی در محیط کار: رفتار و طرز عمل پلیس‌یار در محل کار باید به گونه‌ای باشد، که

هر کس وی را مورد توجه و کنترل قرار داد، فردی وظیفه شناس، جدی و قاطع در انجام مأموریت ببیند.

حضور به موقع در محل کار و تحویل گرفتن امور: کار پلیس یار، توأم با چالش، خطر و پرمسئولیت می‌باشد، پس باید با حضور به موقع در محل کار، با هوشیاری امور مربوطه را تحویل و مستمر نظارت لازم را اعمال نماید.

خروج به موقع از محل کار و تحویل دادن امور: پلیس یار شیفت قدیم، با حضور عوامل شیفت جدید، همه مواردی را که باید تحویل و تحول نمایند به صورت شفاف و صریح تحویل و با دقت نسبت به ثبت سابقه و امضای آن اقدام نمایند.

منشور اخلاقی پلیس یار

- ۱) التزام به اصول شرافت انسانی، اخلاق شرعی و خدمت با افتخار و بدون منت
- ۲) رعایت قوانین نظام مقدس جمهوری اسلامی و مقررات سازمانی
- ۳) رعایت کرامت انسانی، حقوق شهروندی و عدم تبعیض در برخورد با افراد، بدون توجه به جنسیت، نژاد، ملیت، باور دینی و...
- ۴) برخورد مودبانه، توأم با گشاده‌رویی و ارائه خدمات و رفتار اسلامی همراه با رویکرد قانونی و حرفه‌ای
- ۵) احترام به حریم خصوصی و حفظ اسرار و اطلاعات شهروندان، به سبب شغل و امانت داری هنگام اجرای وظایف محوله
- ۶) توجه به حریم ارتباطات اداری و پرهیز از رفتار غیر حرفه‌ای
- ۷) خیرخواهی و دعوت به سازش با رویکرد رفع تشنج، در موارد مجاز قانونی و تلاش برای تحقق عدالت و احقاق حق، رفع تبعیض و ظلم‌ستیزی
- ۸) بهره‌گیری از فرهنگ غنی امر به معروف و نهی از منکر در کنار ایفای وظایف قانونی
- ۹) تلاش مستمر در ارتقای کیفیت مهارت شغلی و آمادگی جسمی، برای حفظ امنیت و آرامش عمومی، با هدف بالا بردن سطح رضایت مندی مردم
- ۱۰) برخورد قاطعانه با مجرمین، برابر قانون، همراه با شجاعت و سرعت عمل و حفاظت از اموال شهروندان با استفاده از تجهیزات در اختیار

۱۱) توجه به نظرات و انتقادات سازنده و دلسوزانه شهروندان

۱۲) انجام و رعایت سایر تکالیف و الزامات اخلاقی، شرعی و قانونی

۱۳) انجام وظیفه محول شده به بهترین شکل و چهارچوب مقررات محل کار

نحوه رفتار با افراد (مشکوک، کودک، زنان، سالخوردگان، مجانین و معلولین)

فرد مشکوک: کسی که با رفتار و اعمال خود، مورد گمان بد یا شک واقع شده است.

مشخصات افراد مشکوک

۱- غیر طبیعی بودن رفتار و کردار فرد

۲- غیر واقع و غیر منطقی بودن گفتار و اظهارات فرد

۳- شک برانگیز بودن وضع ظاهری فرد

۴- حالت عصبی و هیجانی فرد

۵- برافروخته، رنگ باخته، مضطرب و عرق کردن فرد

ملاحظات مربوط به افراد مشکوک: در آیه ۱۲ سوره حجرات آمده است: «ای اهل ایمان، از بسیار پندارها در حق یکدیگر اجتناب کنید، که برخی ظن و پندارها معصیت است و نیز هرگز از حال درونی هم تجسس نکنید و غیبت یکدیگر روا ندارید.

آیا شما دوست می‌دارید گوشت برادر مرده خود را بخورید. البته کراهت و نفرت از آن دارید و از خدا بترسید، که خدا بسیار توبه‌پذیر و مهربان است».

اصل بر برائت است، مگر خلاف آن ثابت شود.

دقت و هوشیاری عوامل پلیس یار و کنترل آنها در محیط کار سبب می‌شود که:

اولاً: خود آنها غافلگیر نشوند.

ثانیاً: افراد مشکوک را از انجام نیات بدخواهانه منصرف نمایند.

طرز برخورد پلیس یار با افراد مشکوک

۱) دقیق، هوشیار و مراقب بوده و در صورت برخورد با افراد مشکوک، ضمن کنترل اعمال آنها، مشخصات ظاهری آنها را به خاطر سپرده و در صورت نیاز به مواجهه حضوری یا چهره‌نگاری بتوانند آنها را شناسایی و معرفی نمایند.

۲) مأموران خدماتی مانند: اداره آب و برق، گاز، رفتگران محلی، تأسیساتی را شناسایی و در صورت برخورد با افرادی که از پوشش آنها سوءاستفاده می‌نمایند، بتوانند افراد مشکوک را

شناسایی نموده و برخورد مقتضی نمایند.

۳) شماره تلفن‌هایی مورد نیاز را حفظ و آنها را در اختیار کسی قرار ندهند.

۴) از دریافت هرگونه مواد غذایی یا دخانیات از افراد ناشناس خودداری نمایند.

۵) در شب هنگام و در تاریکی، زیاد به افراد ناشناس نزدیک نشده و مراقبت نموده که از پشت سر مورد حمله واقع نگشته و غافل گیر نشوند.

۶) هیچ بسته یا شیئی را به عنوان امانت تحویل نگیرند.

۷) در صورت برخورد با افراد مشکوک به‌طور غیر محسوس شماره پلاک خودرو، موتورسیکلت و مشخصات ظاهری راننده و سرنشینان را به خاطر سپرده و یادداشت نمایند.

۸) اجازه ورود به افراد غریبه و... به داخل اتاق نگهبانی ندهد.

۹) شماره، نوع رنگ خودرو، نام آژانس و راننده‌ای را که ساکنان محلی درخواست نموده‌اند را یادداشت و با صاحبخانه و شخص درخواست کننده هماهنگی نماید.

نکات عملی پلیس یار در مواجهه با افراد مشکوک

• عدم حرکت علنی به سمت فرد مشکوک به علت احتمال:

۱- آمادگی برای مقابله با پلیس یار ۲- آمادگی برای پاسخ به سوالات احتمالی پلیس یار

• زیر نظر داشتن رفتارهای فرد مشکوک

• خودداری از بیان جمله «من به شما مشکوک هستم»

• کنترل بر رفتار و هیجان خود، برای حضور فرد مشکوک در محیط محل مأموریت

• آگاه شدن از قصد و نیت فرد مشکوک، با مصاحبه با وی

• بررسی و تحلیلی رفتار فرد مشکوک، (دستپاچگی و لکنت زبان و...)

• رعایت فاصله مطمئن در حین صحبت با فرد و آمادگی مقابله با واکنش احتمالی او

نحوه مواجهه با کودکان، زنان، متکدیان، مجانین، سالخوردگان در حوزه مأموریت پلیس یار

• توجه و ارائه خدمات به کودکان، سالمندان، معلولین و مجانین با لحاظ رعایت شئون انسانی و اجتماعی

• حمایت از کودکان به سبب زمینه مساعد جهت تاثیرپذیری و همچنین آسیب پذیری از

دیگران در جامعه و پیشگیری از هزینه‌های ناشی از پرخاشگری و گمراهی آنان در آینده

• مهربانی و همدردی در برخورد با کودکان گم‌شده و اخذ مشخصات فردی، علت گم‌شدن و آگاهی از آخرین زمان همراهی والدین، شماره تلفن همراه، ثابت و نشانی منزل، اطلاع به والدین و تحویل به نزدیک ترین مرکز پلیس

• شناسایی والدین اطفال نوزاد سر راهی و رها شده تا حد امکان و تحویل به مأمورین کلاتری همراه با اشیا و وسایل مربوطه با تهیه صورت جلسه

• مهربانی و آرامش دادن به کودکان فراری و اخذ مشخصات فردی، نشانی منزل و شماره تلفن‌های ثابت و همراه والدین، اطلاع به والدین و تحویل به نزدیک ترین مرکز پلیس

• تحویل کودکان یا افراد مرتکب فعل جرم (دزدی، کیف قاپی، جیب‌بری و...) و دارای شاکی خصوصی به مأمورین پلیس

• تحویل افراد بی‌خانمان (به اصطلاح کارتن خواب) به پلیس

• درک شرایط شرعی، عرفی و عاطفی بانوان، نظارت بر رعایت حجاب اسلامی، تذکر به افراد مزاحم یا هنجارشکن و در صورت بی توجهی، اقدام از طریق پلیس و کلاتری محل

• کمک به افراد سالخورده، جانباز، معلول و مساعدت برای انجام امور جاری

• درخواست کمک از اورژانس (۱۱۵) و اقدام برای کمک‌های اولیه قبل از حضور عوامل اورژانس

• عدم اجازه فعالیت به متکدیان در حوزه فعالیت

• تدبیر و چاره جوئی در مواجهه با مجانین و درخواست کمک از پلیس

مبحث سوم: آسیب شغلی

آن دسته از مخاطرات و مضراتی که کارکنان در مواجهه با آنها، بنا به وضعیت خاص شغل، با محیط شغلی، متحمل انواع خسارات جانی و مالی می‌گردند که متأسفانه بعضاً غیر قابل جبران است.

صرف نظر از اینکه هر شغلی مخاطرات خاص خود را داشته و با دیگر مشاغل متفاوت است و یا اینکه در بسیاری از موارد مشترک و تشابهاتی بین آسیب‌های مشاغل مختلف می‌باشد، باید توجه داشت که آسیب‌ها قابل پیش‌بینی و پیشگیری هستند و دارندگان مشاغل با فراگیری آموزش‌های عمومی و تخصصی متناسب با کار مربوطه، قادر خواهند بود به‌طور قابل ملاحظه‌ای از پیش آمدن حوادث ناگوار جلوگیری و محیط امنی برای خود و همکاران خود فراهم آورند.

برخی از آسیب‌های شغلی پلیس یار

- عدم رعایت اخلاق حرفه‌ای
- پرداختن به وظایف غیرذاتی
- بی‌تجربگی شغلی پلیس یار
- پایین بودن سطح علمی و تخصص لازم
- روزمرگی و غفلت از تهدیدات
- سوءاستفاده از موقعیت شغلی
- اغماض و سکوت در قبال تخلفات
- بی‌انگیزگی و دل‌سردی در کار
- بی‌انگیزگی ناشی از فقدان هدف
- غیرمؤثر بودن در کار
- نادیده گرفته شدن
- استرس‌های شغلی

- احساس کبر و غرور و برخوردهای آمرانه
- افشای اسرار
- کم‌کاری و عدم استفاده از فرصت خدمت
- عدم وجود سیستم نظارتی
- نداشتن امنیت شغلی پلیس یار
- آسیب‌های امنیتی
- آسیب‌های جسمی
- عدم رعایت قوانین و مقررات مربوط به وظایف مأموریتی. (خوابیدن سرپست، ترک پست، استفاده از گوشی همراه در حین انجام مأموریت، رشوه و...)

مبحث چهارم: مطالب حقوقی مرتبط با شغل پلیس‌یار

قانون: هر جامعه‌ای برای دوام و ثبات خود نیاز به مقرراتی دارد که هم نظم جامعه و هم روابط میان مردم را مشخص و تأمین می‌نماید.

این مجموعه مقرراتی که برای تأمین نظم و تنظیم روابط است را قانون می‌نامند. **متهم:** کسی که تهمت متوجه اوست؛ اما هنوز رسیدگی به آن شروع نشده یا اگر شروع شده، منجر به صدور رأی قطعی نشده است؛

جرم: هر رفتاری اعم از فعل یا ترک فعل که در قانون برای آن مجازات تعیین شده است.

مجرم: کسی که انتساب جرم به او توسط مرجع قضایی صلاحیت دار محرز شده باشد.

الف) جنبه عمومی: جرمی که وجدان عمومی را جریحه دار و نظم عمومی را بهم ریخته و قابل گذشت نیست.

ب) جنبه خصوصی: با شکایت شاکی خصوصی شروع و قابل گذشت است.

تبصره: جرم دارای سه عنصر می‌باشد و چنانچه تمام عناصر جمع شوند جرم واقع می‌گردد:

عنصر قانونی: قانون باید ارتکاب آن عمل را منع و برای آن نیز مجازات تعیین کرده باشد.

عنصر مادی: یعنی عمل توسط مرتکب انجام یا لوازم مقدماتی و عملیاتی جرم را فراهم نماید.

عنصر معنوی: مجرم برای انجام آن باید دارای قصد و نیت باشد.

سرقت: ربودن مال و اشیاء منقول دیگران، بدون رضایت و اجازه مالک و برخلاف حق.

تصرف عدوانی: تصرف اموال غیرمنقول (مانند اراضی) به نحو عدوانی (قهر و غلبه).

خیانت در امانت: استفاده از مال امانتی برخلاف خواسته امانت گذار.

رشوه: دادن وجه، مال، سند پرداخت وجه یا تسلیم مالی به مأمور رسمی یا غیررسمی که

مستخدم یا مأمور شاغل رسمی اعم از قضایی، اداری، شورایی، شهرداری یا نهاد دیگر به منظور

انجام یا عدم انجام کاری مال را مستقیم یا توسط شخص دیگری دریافت دارد.

اخاذی: اخذ مال و وجه و هر چیز دیگری را به زور و عنف یا با حيله و نیرنگ

سهل انگاری منجر به ایراد خسارت: ترک و عدم انجام کاری بر اثر غفلت و بی‌مبالاتی در حفظ و

نگهداری اموال

خیانت در امانت: بهره‌برداری از اموالی که به امانت سپرده شده در جهتی که منظور صاحب مال نباشد.

ایراد ضرب و شتم: عبارت است از زدن و فحاشی کردن؛

اهانت: هتک حرمت اشخاص، توهین و افترا و جریحه دار نمودن شخصیت فرد با عملکرد خود

سوء استفاده از اختیارات محوله: استفاده از اختیارات (تفویض شده مسئولان، برابر قانون یا ضوابط

اداری و مقررات) در جهت غیرقانونی یا غیر واقع و یا منافع شخصی. (مثل گزارش خلاف واقع)

سوء استفاده از موقعیت و امکانات: بهره‌برداری از امکانات یا موقعیت، در جهت غیر واقع و منافع

شخصی و جهات دیگر در غیر مواردی که قانون و وظایف اداری مشخص نموده است.

تخلف: همان تخلف انضباطی است و عبارت از انجام یا ترک هر عملی است که برخلاف

مقررات و آئین نامه اداری بوده و جرم تلقی نشود.

سستی در انجام مسئولیت محوله: سستی و اهمال بدون علم و قصد در انجام وظایف و مأموریت

واگذار شده به فرد؛

بازداشت غیر قانونی: چنانچه مأموران ذی صلاح، غیر از مواردی که قانون مقرر داشته اقدام به

توقیف کسی نمایند، بازداشت غیرقانونی تحقق می‌یابد.

تهمت و افترا: هر کس به وسیله اوراق چاپی خطی یا انتشار آنها به وسیله درج در روزنامه،

سخنرانی و نطق، امری را که جرم (اعم از مهم یا غیرمهم) بوده به فرد یا افراد معین، به صورت

صریح و به قصد اضرار نسبت دهد.

قذف: نسبت دادن زنا یا لواط به شخص دیگری

انجام عمل حرام: تظاهر علنی در انظار و اماکن عمومی یا معابر به عملی که شرعاً منع

گردیده است.

گواهی خلاف واقع: مرتکب با تصدیق یا تکذیب کتبی خلاف واقعی را حقیقت جلوه دهد.

ایجاد مزاحمت: هر نوع فعلی که موجب ایذاء و بروز ناراحتی به ناحق اشخاص شده و به موجب

قانون جرم محسوب می‌شود. (سد معبر، ایجاد مزاحمت برای بانوان، کشیدن سیگار در اماکن

عمومی، مزاحمت تلفنی)

تهدید: ترساندن کسی به قتل، جرح، ضرر نفسی، شوخی، آبروریزی، افشای اسرار، تنظیم یا

تسلیم سند، نوشته یا امضاء و در کل انجام فعل یا ترک امری که بر اساس عرف و به لحاظ سن،

جنس، اخلاق و شخصیت شغلی بیم بر جان، مال یا عرض خود یا خویشان ایجاد نماید.

بازداشت غیرقانونی

اصل ۲۲ قانون اساسی: حیثیت، جان، مال، مسکن و شغل اشخاص از تعرض مصون است، مگر در مواردی که قانون تجویز کند.

اصل ۲۲ قانون اساسی: هیچ کس را نمی‌توان دستگیر کرد، مگر به حکم و ترتیبی که قانون معین می‌کند.

در صورت بازداشت، موضوع اتهام باید با ذکر دلایل بلافاصله کتباً به متهم ابلاغ و تفهیم شود و حداکثر ظرف مدت ۲۴ ساعت، پرونده مقدماتی به مراجع صالحه قضایی ارسال و مقدمات محاکمه در اسرع وقت فراهم گردد. متخلف از این اصل طبق قانون مجازات می‌شود.

اصل ۳۸ قانون اساسی: هر گونه شکنجه برای گرفتن اقرار و یا کسب اطلاع ممنوع است. اجبار شخص به شهادت، اقرار یا سوگند مجاز نیست و چنین شهادت و اقرار و سوگندی فاقد ارزش و اعتبار است. متخلف از این اصل طبق قانون مجازات می‌شود.

اصل ۳۹ قانون اساسی: هتک حرمت و حیثیت کسی که به حکم قانون دستگیر، بازداشت، زندانی یا تبعید شده، به هر صورت که باشد، ممنوع و موجب مجازات است.

دفاع مشروع چیست و شرایط آن: دفاع مشروع، به معنای ارتکاب عمل مجرمانه، برای دفاع از نفس، مال، ناموس، یا آزادی تن خود و دیگری، در برابر تجاوز یا خطر می‌باشد که از علل موجهه جرم بوده و وصف مجرمانه عمل ارتكابی را از بین می‌برد.

تحقق این دفاع، دارای شرایطی است، که ضروری بودن رفتار مجرمانه ارتكابی، برای دفع خطر و عدم امکان تقاضای کمک، از جمله شرایط آن هستند.

ماده ۱۵۶ قانون مجازات اسلامی: هر گاه فردی در مقام دفاع از نفس، عرض، ناموس، مال یا آزادی تن خود یا دیگری در برابر هر گونه تجاوز یا خطر فعلی یا قریب الوقوع با رعایت مراحل دفاع، مرتکب رفتاری شود که طبق قانون جرم محسوب می‌شود، در صورت اجماع شرایط زیر مجازات نمی‌شود:

الف) رفتار ارتكابی برای دفع تجاوز یا خطر ضرورت داشته باشد.

ب) دفاع مستند به قراین معقول یا خوف عقلایی باشد.

ج) خطر و تجاوز به سبب اقدام آگاهانه یا تجاوز خود فرد و دفاع دیگری صورت نگرفته باشد.
د) توسل به قوای دولتی بدون فوت وقت عملاً ممکن نباشد یا مداخله آنان در دفع تجاوز و خطر مؤثر واقع نشود.

ه) تناسب دفاع با حمله که توسط مقام قضایی احراز می‌گردد.

تبصره ۱ ماده ۱۵۶ این قانون، در خصوص شرایط دفاع مشروع از دیگری، مقرر می‌دارد:

«دفاع از نفس، ناموس، عرض، مال و آزادی تن دیگری، در صورتی جایز است که او از نزدیکان دفاع کننده بوده یا مسوولیت دفاع از وی برعهده دفاع کننده باشد یا ناتوان از دفاع بوده یا تقاضای کمک نماید یا در وضعیتی باشد که امکان استمداد نداشته باشد.»

بر اساس این ماده، داشتن رابطه خویشاوندی با دیگری، مسئول بودن در دفاع از وی یا ناتوان و ضعیف بودن دیگری در خطر، همچنین، عدم وجود شرایطی برای تقاضای کمک و استمداد توسط دیگری در خطر و یا تقاضای کمک به درخواست شخص در خطر، از جمله شرایط دفاع مشروع از دیگری هستند. در این صورت می‌توان از دیگری، دفاع کرد و در صورت اجتماع همه شرایط، دفاع، مشروع خواهد بود.

تبصره ۲ ماده ۱۵۶ قانون مجازات اسلامی: هر گاه اصل دفاع محرز باشد، ولی رعایت شرایط آن محرز نباشد، اثبات عدم رعایت شرایط دفاع برعهده مهاجم است.

تبصره ۳ ماده ۱۵۶ قانون مجازات اسلامی: در موارد دفاع مشروع دیه نیز ساقط است، جز در مورد دفاع در مقابل تهاجم دیوانه که دیه از بیت‌المال پرداخت می‌شود.

آیین دادرسی کیفری

ماده ۲۸: ضابطان دادگستری مأمورانی هستند که تحت نظارت و تعلیمات دادستان در کشف جرم، حفظ آثار و علائم و جمع آوری ادله وقوع جرم، شناسایی، یافتن و جلوگیری از فرار و مخفی شدن متهم، تحقیقات مقدماتی، ابلاغ اوراق و اجرای تصمیمات قضایی، به موجب قانون اقدام می‌کنند.

ماده ۲۹: ضابطان دادگستری عبارتند از:

الف) ضابطان عام: شامل فرماندهان، افسران و درج‌داران نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران که آموزش مربوط را دیده باشند.

ب) ضابطان خاص: شامل مقامات و مأمورانی که به موجب قوانین خاص در حدود وظایف محول

شده ضابط دادگستری محسوب می‌شوند؛ از قبیل رؤسا، معاونان و مأموران زندان نسبت به امور مربوط به زندانیان، مأموران وزارت اطلاعات و سازمان اطلاعات سپاه و مأموران نیروی مقاومت بسیج سپاه پاسداران انقلاب اسلامی. همچنین سایر نیروهای مسلح در مواردی که به موجب قانون تمام یا برخی از وظایف ضابطان به آنان محول شود، ضابط محسوب می‌شوند.

ماده ۴۵: جرم در موارد زیر مشهود است:

الف) در مرئی و منظر ضابطان دادگستری واقع شود یا مأموران یادشده بلافاصله در محل وقوع جرم حضور یابند و یا آثار جرم را بلافاصله پس از وقوع مشاهده کنند.
 ب) بزه دیده یا دو نفر یا بیشتر که ناظر وقوع جرم بوده‌اند، حین وقوع جرم یا بلافاصله پس از آن، شخص معینی را به عنوان مرتکب معرفی کنند.
 پ) بلافاصله پس از وقوع جرم، علائم و آثار واضح یا اسباب و ادله جرم در تصرف متهم یافت شود و یا تعلق اسباب و ادله یادشده به متهم محرز گردد.
 ت) متهم بلافاصله پس از وقوع جرم، قصد فرار داشته یا در حال فرار باشد یا بلافاصله پس از وقوع جرم دستگیر شود.
 ث) جرم در منزل یا محل سکنای افراد، اتفاق افتاده یا در حال وقوع باشد و شخص ساکن، در همان حال یا بلافاصله پس از وقوع جرم، ورود مأموران را به منزل یا محل سکنای خود درخواست کند.

ج) متهم بلافاصله پس از وقوع جرم، خود را معرفی کند و وقوع آن را خبر دهد.

چ) متهم ولگرد باشد و در آن محل نیز سوء شهرت داشته باشد.

قانون مجازات اسلامی

فصل دهم: تقصیرات مقامات و مأمورین دولتی

ماده ۶۹۱: هر کس به قهر و غلبه داخل ملکي شود که در تصرف دیگری است اعم از آن که محصور باشد یا نباشد یا در ابتدای ورود به قهر و غلبه نبوده، ولی بعد از اخطار متصرف به قهر و غلبه مانده باشد، علاوه بر رفع تجاوز حسب مورد به یک تا شش ماه حبس محکوم می‌شود.
 هرگاه مرتکبین دو نفر یا بیشتر بوده و لااقل یکی از آنها حامل سلاح باشد به حبس از یک تا سه سال محکوم خواهند شد.

ماده ۶۹۴: هر کس در منزل یا مسکن دیگری به عنف یا تهدید وارد شود به مجازات از شش ماه تا سه سال حبس محکوم خواهد شد و در صورتی که مرتکبین دو نفر یا بیشتر بوده و لااقل یکی از آنها حامل سلاح باشد به حبس از یک تا شش سال محکوم می‌شوند.

مبحث پنجم: آمادگی جسمانی و دفاع شخصی

نقاط حساس بدن

۱- نقاط عصبی ۲- نقاط مفصلی.

نقاط عصبی: به نقاطی که سلسله اعصاب از آنها عبور می‌کند و دسترسی انسان به آن سهل و آسان می‌باشد.

مانند چشم‌ها، حفره گلوئی، لب پایین و بالا، پشت لاله گوش، آبگناه (قسمت پایین استخوان سینه)، بیضه در آقایان، سینه در خانم‌ها، زیر کشکک زانو.

نقاط مفصلی: ساختار مفاصل بدن انسان به شکلی است که فقط در یک جهت قابل حرکت می‌باشد و خلاف جهت آن باعث شکستگی مفاصل می‌گردد.

فعل و انفعالاتی بدن در اثر وارد شدن ضربه به نقاط حساس بدن: تحریک یا ضربه زدن به نقاط حساس بدن باعث پایین آمدن قند خون و ایجاد شوک می‌شود. به صورتی که قند خون یک انسان در حالت طبیعی، در ساعات صبحانه باید ۹۰ تا ۱۰۰ باشد و در ساعات پس از میل کردن غذا باید ۱۱۰ تا ۱۳۰ باشد و اگر عاملی باعث گردد که قند خون زیر ۶۰ برسد شوک به وجود می‌آید و پایین تر از ۶۰ باعث رفتن فرد به کما و سپس مرگ مغزی می‌شود.

تکنیک‌ها: برای اجراء هر تکنیک نیاز به برهم زدن تعادل حریف را داریم.

۱- رهایی یقه با یک دست

احتمال دارد مهاجم یقه ما را با یک دست در اختیار بگیرد در این حالت با دست مخالف خود مچ دست او را گرفت و با چرخش به جهت عکس و کشش به سمت عقب و پهلو او را به زمین می‌زنیم سپس قفل مفصل را گرفته و او را دستگیر می‌نماییم.

۲- رهایی یقه با دو دست

زمانی که مهاجم با دو دست یقه ما را در اختیار می‌گیرد، باید در این حالت دو کف دست خود را به هم چسبانده و ضربه‌ای به صورت تیغه‌ای به زیر گلوئی او یعنی قسمتی که نای و گودی گلو قرار دارد وارد نمائیم در این حالت مهاجم مسیر تنفس اش مسدود شده و مجبور به رهایی یقه ما می‌گردد.

۳- رهایی در مقابل گرفتن از پشت (از روی دست)

زمانی که مهاجم از پشت و از روی دست ما را می‌گیرد، ابتدا با یک بال زدن هر دو دست خود را رها می‌نماییم سپس همراه با نشست کوتاه روی زانوی خود و قفل کردن بازوی مهاجم تکنیک پرتابی را از روی شانه اجرا می‌کنیم و او را از بالای سر خود به زمین زده آن‌گاه اقدام به دستگیری می‌نماییم.

۴- رهایی در مقابل گرفتن از پشت (از زیر دست)

در این حالت یک فضای خالی بین دستان مهاجم و دست خود به وجود می‌آوریم سپس با سرعت پای خود را باز کرده و از بین پاهای خود پای جلویی مهاجم را گرفته و به سمت داخل پای خودمان می‌کشیم بعد او را به خاک برده و سریع برمی‌گردانیم و پای او را به حالت شکستن در خاک در اختیار گرفته و نهایتاً او را دستگیر می‌نماییم.

۵- رهایی در مقابل گرفتن از روبرو (از روی دست)

در این حالت همزمان با قفل شدن دو دست با یک بال زدن ساده به سمت بالا فضایی را خالی نموده و با چرخش همزمان و زدن دست زیر کتف مهاجم، او را به روی کمر انداخته و فن کمر را روی او اجرا می‌نماییم و سپس اقدام به دستگیری وی می‌نماییم.

۶- رهایی در مقابل گرفتن از روبرو (از زیر دست)

در هنگامی که مهاجم از روبرو و از زیر دست ما را در اختیار می‌گیرد، دو انگشت شصت خود را در چشمان او فرو کرده و به عقب هل می‌دهیم در همین لحظه او را به خاک برده و اقدام به دستگیری می‌نماییم.

فصل سوم

مهارت‌های انتظامی

مبحث اول: صورت‌مجلس، گزارش، نامه اداری و دفاتر

صورت‌مجلس: نوشته‌ای که به منظور بیان یک موضوع، یا تشریح وضعیت ظاهری یک محل یا اوضاع ظاهری یک فرد یا شیء اطلاق می‌شود.

صورت‌مجلس‌هایی که ضابطین قوه قضاییه در موقع کشف و تحقیق جرائم تنظیم می‌کنند، در حکم سند رسمی و اعتبار اسناد رسمی را دارد.

در تنظیم صورت‌مجلس نکات زیر را بایستی رعایت نمود:

الف) ۶ فاکتور صورت‌مجلس شامل:

کی (زمان)، کی (هویت پلیس یار و متهم)، کجا (محل وقوع)، چی (موضوع واقعه)، چرا (علت وقوع)، چگونه (چگونگی وقوع) قید شود.

ب) مشخصات کامل حاضرین و امضاکنندگان صورت‌مجلس درج گردد.

ج) از خط کشیدن روی کلمات اشتباه، اجتناب و در صورت لزوم در پراکنش توضیح داده شود.

د) صورت‌مجلس حتماً در ۲ برگ تنظیم و هر برگ بایستی جداگانه امضاء شود.

ه) تاریخ و ساعت تنظیم صورت‌مجلس به صورت عدد و نوشتار مشخص و درج می‌گردد.

گزارش: بیان یک حادثه، واقعه و یا موضوع معین، به صورت شفاهی یا کتبی، بوسیله رده پائین تنظیم و به رده بالاتر ارائه می‌شود.

ویژگی گزارش

الف) گزارش باید هدف دار باشد.

ب) گزارش باید منطبق با واقعیات بوده و از ارائه مطلب خلاف واقع، دو پهلو و غیرصریح و پرهیز گردد.

ج) گزارش باید مختصر و مفید باشد.

د) گزارش باید خوانا و واضح باشد.

عناوین و اصطلاحات در نامه اداری

الف) در مورد بیان مطلب:

۱- به مقام بالاتر برای شروع متن از جمله "با احترام باستحضار می‌رساند" استفاده می‌شود.

۲- به مقام هم‌تراز نسبت به یکدیگر از جمله "به آگاهی می‌رساند" استفاده می‌شود.

۳- به مقام پائین تر از جمله "به آگاهی می‌رساند" استفاده می‌شود.

ب) در مورد درخواست:

۱- به مقام بالاتر، از جمله "خواهشمند است مقرر فرمائید" استفاده می‌شود.

۲- به مقام هم‌تراز، از جمله "خواهشمند است دستور فرمائید" استفاده می‌شود.

۳- به مقام پائین تر، از جمله "دستور فرمائید" استفاده می‌شود.

ج) در مورد رد یا قبول پیشنهاد:

۱- به مقام بالاتر، از جمله "اقدام گردید" استفاده می‌شود.

۲- به مقام هم‌تراز، از جمله "هماهنگی دارد / ندارد" استفاده می‌شود.

۳- به مقام پائین تر، از جمله "موافقت می‌شود / نمی‌شود" استفاده می‌شود.

د) در مورد پاسخ به نامه‌های اداری:

۱- از رده یا مقام پایین، به مقام بالاتر، از جمله "در اجرای امریه..." استفاده می‌شود.

۲- به رده یا مقام هم‌تراز، از جمله "در پاسخ به نامه..." استفاده می‌شود.

۳- به رده و سطح و مقام پائین تر، از جمله "بازگشت به شماره" استفاده می‌شود.

ه) در مورد ارسال پیوست‌ها:

۱- از مقام پائین به مقام بالاتر از جمله "تقدیم می‌دارد" و "یا" ایفاد می‌گردد" استفاده می‌شود.

۲- به رده و مقام هم‌تراز از جمله "ارسال می‌گردد" استفاده می‌شود.

۳- از رده و مقام بالاتر به مقام پایین تر از جمله "ارسال می‌گردد" استفاده می‌شود.

دفاتر مورد استفاده در فعالیت پلیس یار: دفتر ثبت وقایع، دفتر تلفن، دفتر بازدید؛

دفتر ثبت وقایع: دفتری با فرم مشخص، که پلیس یار موظف است با رعایت اصول خاص تمامی

رویداد و وقایع حوزه فعالیت را به ترتیب ساعت در آن درج نمایند.

• هر صفحه از چهار قسمت (ردیف، عنوان وقعه، شرح وقعه، دستورات) تشکیل شده است.

نحوه ثبت و درج وقایع و نکاتی که بایستی رعایت شود:

- قبل از استفاده، باید کلیه برگ‌های دفتر ممهور به مهر مؤسسه و برگ‌شماری گردد.
- معمولاً این نوع دفاتر ۱۰۰ برگی و اولین برگ اختصاص به مطالبی از طرف مدیر پروژه خطاب به پلیس یار درج می‌گردد.
- ثبت وقایع بایستی شماره ردیف و عنوان داشته باشد.
- ثبت وقایع فقط با خودکار آبی و با خط خوش درج گردد.
- ساعت ثبت وقایع فقط باید به ترتیب ساعت متوالی و به شکل چهار رقمی درج گردد.
- پس از اتمام هر واقعه هنگام ثبت واقعه دیگر، یک خط فاصله رعایت شود.
- هرگونه خط خوردگی، حذف و الحاق و... به دفتر جعل محسوب و با عنایت به امکان ثبت توضیح در وقایع پیروی بهتر است از مخدوش نمودن وقایع خودداری شود.

دفتر ثبت وقایع

ردیف	عنوان وقعه	شرح	دستورات

دفتر تلفن

ردیف	مخاطب	تلفن ثابت	تلفن همراه

دفتر بازدید روزانه

ردیف	مقام بازدید کننده	شرح بازدید

فرم گزارش پلیس یار به مؤسسه

شماره:
تاریخ:
پیوست:

«بسمه تعالی»

از: پلیس یار..... مستقر در

به: مدیر عامل محترم مؤسسه خدمات حفاظتی و مراقبتی

موضوع:

سلام علیکم

با احترام باستحضار می‌رساند:

با احترام پلیس یار

گیرنده:

فرم گزارش پلیس یار در مورد بروز حادثه یا رویداد

شماره:
تاریخ:
پیوست:

«بسمه تعالی»

از: پلیس یار..... مستقر در

به:

موضوع:

سلام علیکم

با احترام باستحضار می‌رساند:

با احترام پلیس یار

گیرنده:

مدیر عامل محترم مؤسسه خدماتی حفاظتی مراقبتی برای استحضار

صورت‌مجلس نزاع و درگیری به تاریخ یازدهم دی‌ماه یک‌هزار و چهارصد و دو

ساعت ۱۰۰۰ روز دوشنبه مورخ یاد شده بالا، برابر اعلام احدی از شهروندان، مبنی بر وقوع نزاع و درگیری در مغازه شماره..... مجتمع تجاری..... به مالکیت آقای.....، اینجانب پلیس یار..... در معیت پلیس یار..... به محل مورد نظر اعزام، مشاهده نمودم ۴ نفر به وسیله چوب/قمه/چاقو، ضمن تهدید، به دلیل اختلافات مالی/ناموسی، اقدام به ضرب و جرح صاحب مغازه نموده‌اند.

ضمن تماس تلفنی در ساعت ۱۰۰۵ با مرکز فوریت‌های پلیسی ۱۱۰ و درخواست حضور پلیس در محل، به منظور پیشگیری از آسیب جانی به شهروندان، با استفاده از تجهیزات در اختیار و رعایت اقدامات تأمینی، اقدامات لازم برای مهار متهمان، حفظ آلات و ادوات، آثار و علائم و دلایل جرم و جلوگیری از فرار آنها به عمل آمد.

در نتیجه ۲ نفر از آنان به هویت ۱-..... فرزند.....، ساله، با کدملی..... اهل و ساکن..... ۲-..... فرزند.....، ساله، با کدملی..... اهل و ساکن..... مهار و در بازرسی بدنی از متهم ردیف اول یک قبضه قمه به طول..... سانتی متر و از متهم ردیف دوم یک قبضه چاقوی متوسط و چوب دستی کشف و دو متهم دیگر نیز قبل از حضور مأمورین و با استفاده از شلوغی مجتمع تجاری از محل متواری شدند.

ساعت ۱۰۱۲ مأمورین گشت کلانتری..... به نام‌های ۱-..... ۲-..... ۳-..... در محل حاضر و متهمان تحویل آنان شدند.

به علت وجود مجروح در محل درگیری، ساعت ۱۰۲۰ با اورژانس (۱۱۵) تماس و در ساعت ۱۰۳۰ اورژانس به نام‌های ۱-..... ۲-..... در محل حاضر و پس از اقدامات اولیه درمانی، متهم ردیف دوم بدلیل درگیری فیزیکی با پلیس یار..... از ناحیه میچ دست راست دچار شکستگی و صاحب مغازه از ناحیه سر دچار خونریزی، که توسط اورژانس و تحت الحفظ احدی از مأموران کلانتری به هویت..... به نزدیک ترین مرکز درمانی (بیمارستان.....) انتقال متهم ردیف اول به کلانتری..... دلالت گردید.

مراتب در ساعت ۱۰۵۵ با تحویل متهمان و آلات و ادوات کشف شده، درحضور حاضرین زیر صورت‌مجلس و به امضاء رسید.

مشخصات و امضای مأموران کلانتری

مشخصات و امضای شهود

مشخصات و امضای پلیس یاران

مشخصات، امضا و اثر انگشت متهمان

مشاهده و توصیف

افراد به واسطه حواس پنج‌گانه خود (بویایی، چشایی، بینایی، لامسه و شنوایی) وجود اشیاء و رویدادهای اطراف‌شان را احساس، مشاهده و درک می‌نمایند.

هر یک از این حواس اهمیت خاصی دارند؛ لیکن اعتبار و خطاپذیری هر کدام متفاوت است. در این بین، حس بینایی، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار بوده و میزان خطا و اشتباه آن نسبت به حواس دیگر کمتر است.

مقصود از مشاهده و توصیف آن است که شخص بتواند با آگاهی و تجربه یا آموزش قبلی چهره یا رویدادی را که ناظر آن بوده با توجه به دقت و قدرت حافظه خود در صورت نیاز به یاد آورده و تعریف و تشریح نماید.

الف) مشاهده: در لغت به معنی دیدن است؛ لیکن در بحث ما معنای وسیع‌تری داشته و با دیدن محض تفاوت دارد. افراد مختلف یک موضوع و سوژه معین را یکسان دیده، ولی در حقیقت آن را یکسان مشاهده نمی‌کنند.

هر شخص با توجه به وظایف، میزان علاقه مندی، نوع شغل، به موضوع یا سوژه می‌نگرد و مفهوم خاصی نیز از آن برداشت می‌کند.

شرایط بهتر دیدن سوژه

۱- وجود نور مناسب؛

۲- وجود سوژه در مقابل دیدناظر؛

۳- فاصله مناسب سوژه با ناظر؛

ب) توصیف: توصیف در لغت به معنی وصف و شرح دادن چیزی می‌باشد.

مراحل عمل مشاهده و توصیف مطلوب

۱- قصد و اراده

۲- دقت و توجه در مشاهده

۳- به خاطر سپاری

۴- توصیف کردن

تقسیم‌بندی سوژه

۱- **توصیف اشخاص:** برای توصیف ظاهری یک شخص معمولاً مشخصات زیر مورد توجه قرار می‌گیرد.

الف) مشخصات کلی

- جنسیت: (تفکیک مرد یا زن بودن شخص)
- سن: (سالخورده، میانسال، جوان، نوجوان... با ذکر سن تقریبی)
- جثه و اندام: (چاق، متوسط، لاغر، قوی هیکل یا ورزشکار...)
- قد: کوتاه (۱۵۰ تا ۱۶۰ سانت)، متوسط (۱۶۰ تا ۱۷۰ سانت)، بلند (۱۷۰ سانت به بالا)

ب) مشخصات مقایسه‌ای

- صورت: گرد، چهارگوش، کشیده یا دراز و مثلثی یا...؛
- مو: رنگ (مشکی، قهوه‌ای...)، نوع و حالت مو (صاف، مجعد یا موجدار و فر، طاس و...)
- پیشانی: بلند، کوتاه و برجسته یا فرورفته؛
- ابرو: پریش، نازک، پیوسته، کمانی و...؛
- چشم: رنگ، فرم و...؛
- بینی: کوچک، بزرگ، باریک، پهن و...؛
- دهان: کوچک، فراخ و...؛
- لب‌ها: کلفت، نازک، قوس دار یا صاف و...؛
- چانه: کوچک، بزرگ، چهارگوش، گرد و...؛
- سبیل: رنگ، اندازه، فرم و...؛
- ریش: رنگ، اندازه، فرم، نوع و شکل آن؛
- گوش: کوچک، بزرگ، کلفت و باریک؛
- گودن: راز، کوتاه، کلفت، باریک و...؛

ج) مشخصات خصوصی: علائم یا آثاری که در شخص خاصی وجود دارد و به طور عادی در همه افراد وجود ندارد.

توصیف اماکن و محل‌ها

- ۱- تهیه کروکی و تعیین آدرس دقیق محل
- ۲- تشریح موقعیت کلی محل
- ۳- تشریح وضعیت خاص محل مورد نظر

توصیف اشیاء: هر نوع وسیله‌ای که نیاز به تشریح داشته باشد؛ (سلاح، بسته مشکوک و...) و برای تشریح آن باید جنس، نوع، وزن و... که در شناسایی بهتر آن وسیله مفید باشد در نظر گرفته شود.

توصیف حوادث و وقایع

- ۱- نوع واقعه
- ۲- ساعت دقیق شروع و خاتمه آن
- ۳- تعداد، اسامی، شغل و جنس افراد شرکت کننده یا محرک در واقعه
- ۴- وسایل یا ابزار استفاده شده در واقعه
- ۵- صحبت‌ها و حرف‌های رد و بدل شده، شعار و قطعنامه صادره
- ۶- هر مورد قابل بهره‌برداری دیگر

مبحث دوم: حفاظت فیزیکی

حفاظت: تمامی اقدامات تدافعی و حفاظتی مرتبط به منظور حفظ تأسیسات در مقابل خطرات طبیعی و مصنوعی اتخاذ می‌شود.

مسئولیت حفاظتی: به عهده‌رئیس یا مدیر مربوطه بوده و تفویض قسمتی از وظایف از طرف وی به هر مسئول دیگر، موجب سلب مسئولیت از وی نخواهد بود.

اصول حفاظت فیزیکی

- ترکیب متناسب اقدامات حفاظتی؛
- انجام اقدام حفاظتی بر مبنای ضعیف‌ترین محل؛
- بازرسی و نظارت مداوم از اقدامات حفاظتی؛
- تناسب اقدامات حفاظتی با نیازمندی‌ها، روش کار و ماهیت هدف؛
- زمان مناسب.

عوامل مؤثر در تعیین اقدامات حفاظتی

۱. حساسیت نسبی؛
۲. آسیب‌پذیری؛

عواملی که در تعیین میزان آسیب‌پذیری یک مؤسسه در نظر گرفته می‌شود:

- گسترش فیزیکی مؤسسه؛
- نوع فعالیت مؤسسه؛
- موقعیت یک مؤسسه؛
- میزان وسایل و عوامل حفاظتی موجود در مؤسسه.

اماکن طبقه‌بندی شده: به اماکن و تأسیساتی اطلاق می‌شود که به لحاظ اهمیت آنها در ارتباط با منافع و امنیت ملی به چهار رده حفاظتی (حیاتی - حساس - مهم - قابل حفاظت) تقسیم می‌شوند.

۱. **اماکن و تأسیسات حیاتی:** آن دسته از تأسیساتی هستند که هرگاه به طور کلی یا قسمتی از آن

آسیب ببیند، امنیت ملی به مخاطره خواهد افتاد. مانند پالایشگاه‌ها، کارخانجات تولید برق.

۲. **تأسیسات حساس:** به آن دسته از تأسیسات اطلاق می‌شود که هرگاه کل آن یا قسمتی از آن آسیب ببیند، منطقه‌ای از کشور زیان می‌بیند؛ مانند: سدهای منطقه‌ای.

۳. **تأسیسات مهم:** آن دسته از تأسیساتی هستند که هرگاه به طور کلی یا قسمتی از آن آسیب ببیند بخشی از یک منطقه زیان می‌بیند، مانند: کارخانجات برق موضعی.

۴. **تأسیسات قابل نگهداری یا قابل حفاظت:** در گذشته قابل استفاده بوده؛ ولی در حال حاضر متروکه و غیرقابل استفاده هستند و حفاظت از آنها در رابطه با امنیت کشور لازم می‌باشد.

خطراتی که اماکن و تأسیسات را تهدید می‌نمایند

خطرات طبیعی: خطراتی که طبیعت و انسان در وجود آمدن آنها هیچ نقشی ندارد. مثل: زلزله، سیل و آتشفشان.

خطرات مصنوعی: خطراتی که انسان‌ها در ایجاد آنها دخیل هستند که این خطرات به دو دسته تقسیم می‌شوند:

• **خطرات مصنوعی آشکار:** ایجاد مزاحمت، نزاع دو نفر، نزاع دسته جمعی، درگیری فرقه‌ای و قومی و جنگ.

• **خطرات مصنوعی پنهانی:** مانند: سرقت، خرابکاری و...

سیستم‌های حفاظت فیزیکی پیرامونی

الف) سیستم موانع حفاظتی: موانعی که به کمک آن حفاظت پیرامونی تأمین می‌گردد و به شرح ذیل تقسیم می‌شود:

موانع طبیعی: موانعی موجود در طبیعت که انسان در ایجاد آن دخالتی ندارد. مانند کوه، دریا و جنگل‌ها.

موانع مصنوعی: موانعی که به دست و اراده انسان ایجاد می‌شود. مانند دیوار، حصارهای سیمی، راه بند و قفل.

موانع حیوانی: موانع حیوانی معمولاً شامل سگ‌های آموزش‌دیده می‌باشد.

موانع عامل: موانع عامل، شامل روشنائی‌های حفاظتی و سیستم‌های اعلام خطر می‌باشد.

موانع انسانی: شامل پلیس یار بوده و مهم‌ترین مشخصه مانع انسانی، قدرت تشخیص و شناسایی می‌باشد.

یک پلیس یار قادر به انجام وظایف زیر است:

- ۱- کشف خطر
- ۲- تجزیه و تحلیل خطر
- ۳- اعلام خطر
- ۴- دستگیری
- ۵- شناسایی

سیستم شناسایی: چنانچه سیستم موانع ما کامل و عاری از مشکل باشد، دشمن قادر نخواهد بود تحت عنوان متجاوز وارد اماکن و تأسیسات ما شده یا حداقل در ورود به اماکن و تأسیسات دچار زحمت خواهد شد، به همین منظور سیستم شناسایی در کنار سیستم موانع امری کاملاً منطقی و ضروری به نظر می‌رسد.

روشی شناسایی در مورد موضوعات زیر اعمال می‌گردد:

- ۱- کارکنان خودی (حضور، شناسایی با کارت و یا سایر اوراق شناسایی)
 - ۲- کنترل ورود و خروج خودرو و شناسایی راننده هر خودرو
 - ۳- مراجعه کنندگان و ارباب رجوع
 - ۴- وسایل همراه
- همراهی (اسکورت):** افرادی برای همراهی مراجعین اعزام، تا از هرگونه سوء استفاده احتمالی جلوگیری به عمل آید.
- کنترل مدت توقف خودرو:** در این روش مجوز عبور تنظیم و در آن ساعت ورود خودرو، مشخصات خودرو و راننده ثبت تا از توقف بی مورد یا سوء استفاده‌های احتمالی راننده جلوگیری به عمل آید.

آشنایی با محل مأموریت: پلیس یار باید نسبت به اوضاع و شرایط محیطی و هر نوع تهدیدات و آسیب‌پذیری‌های محل مأموریت خود شناخت و آگاهی کامل داشته تا هنگام ضرورت و بروز هر نوع حادثه از توانایی لازم جهت خدمات رسانی به شهروندان و برخورد قانونی با جرائم و ناهنجاری‌های رفتاری مرتکبان برخوردار بوده و در خصوص شناسایی موارد ذیل اهتمام ورزند:

الف) شناسایی جغرافیایی محیط و بافت اجتماعی و فرهنگی محل مأموریت: کسب شناخت لازم

پلیس یار نسبت به جغرافیای محیط و بافت جمعیتی و فرهنگی منطقه محل مأموریت و آشنایی با عوارض طبیعی و مصنوعی، مراکز تجاری، صنعتی و ساختمان‌های متروکه و زمین‌های کشاورزی و تجزیه و تحلیل اطلاعات کسب شده برای پیشگیری از وقوع حوادث در محل مأموریت و واکنش سریع در کمترین زمان ممکن ضروری می‌باشد.

ب) شناسایی راه‌های ارتباطی و معابر ورود و خروج و نقاط جرم‌خیز و حادثه‌ساز محل: پلیس یار باید کلیه راه‌های ارتباطی معابر، ورودی و خروجی و بافت شهری، شامل کوچه‌های آزاد و بن بست، خیابان، (یک طرفه - دوطرفه) پارک‌ها و فضاهای سبز، رودخانه، زمین‌های محصور، ساختمان‌های قدیمی و متروکه، اماکن عمومی، ادارات دولتی، مراکز تجاری، هنری و نقاط جرم‌خیز و حادثه‌ساز سطح حوزه مأموریتی خود را مورد شناسایی و درخصوص پیشگیری از هر نوع جرایم احتمالی اقدامات لازم را انجام و مشخصات ورودی و خروجی‌های محل مأموریت را نیز به مسئولان مؤسسه متبوع اعلام تا با هماهنگی مالکان و... نسبت به تهیه و اجرای طرح‌های حفاظتی اقدام لازم به عمل آید.

ج) کسب اطلاع از اوضاع اقتصادی ساکنان مجتمع‌های مسکونی: آشنایی پلیس یار با وضعیت اقتصادی ساکنان محل و مجتمع‌های مسکونی نیز از عمده نکاتی است که لازم است نسبت به آن توجه خاص شود.

د) آشنایی با ساعات ورود و خروج ساکنان مجتمع‌های مسکونی: اطلاع از زمان ورود و خروج تردد ساکنین محل مأموریت مورد توجه می‌باشد.

ه) آشنایی با اماکن مهم دولتی و غیردولتی: پلیس یار باید از امکانات مراکز خدماتی و امدادی در نزدیک‌ترین فاصله با محل مأموریت خود، دقیقاً مطلع و مشخصات و نوع خدمات و شماره تماس هر یک را در دفتری ویژه یادداشت تا در هنگام نیاز از خدمات هر یک بهره‌برداری نماید.

و) آشنایی با وسایل حفاظت الکترونیکی، صوتی و تصویری: نظر به اهمیتی که سیستم الکترونیکی مانند دوربین‌های مدار بسته، آیفون‌های تصویری و دزدگیر، در کاهش سطح جرایم و تأمین امنیت جامعه دارند، پلیس یار باید با نوع کاربرد و نحوه کاربری این گونه وسایل حفاظتی الکترونیکی آشنایی کامل داشته باشند

به لحاظ ساختار و نحوه کاربرد به ۶ گروه زیر تقسیم می‌شوند:

- ۱) سیستم صوتی و تصویری
- ۲) سیستم‌های مبتنی بر شوک الکتریکی
- ۳) سیستم‌های مادون قرمز
- ۴) سیستم‌های فیبر نوری
- ۵) سیستم‌های مادون قرمز پانورمیک
- ۶) سیستم‌های مایکرو ویو

«گشت‌زنی»

گشت‌زنی: وظیفه عمده عوامل گشت پلیس‌یار، پیشگیری از وقوع جرائم و برخورد قانونی با مجرمین بوده و باید تلاش نمایند نظم و امنیت را در منطقه برقرار و زمینه‌های لازم را برای آسایش و آرامش خاطر اهالی محل ایجاد نمایند.

گشتی‌های پلیس‌یار، برای انجام خدمات بهتر، نیازمند کسب اخبار اطلاعات لازم و برقراری ارتباط منطقی با اهالی محل، آشنایی با فرهنگ، آداب، روحیات و برقراری ارتباط کاری نزدیک با معتمدین محل، به منظور استقرار نظم و امنیت در آنجا می‌باشد.

نحوه گشت‌زنی

الف) گشتی‌ها باید به صورت دایره‌ای و حول محور محل مورد نظر، در جهت عقربه‌های ساعت و یا بالعکس و با اطلاع قبلی مسئول گشت و دستورات صادره از سوی وی انجام و در مناطقی که گشتی‌ها به نقاط کور و زوایای بی‌روح منطقه گشت‌زنی می‌رسند، لازم است با رعایت احتیاط و مراقبت‌های لازم باشد.

ب) گشت‌زنی زوجی در مسیرهای مشخص باعث افزایش ضریب اطمینان در محدوده محل مأموریت پلیس‌یار می‌شود.

ج) انجام گشت‌زنی به صورت انفرادی معمولاً در زمان‌هایی که خطرات کمتری وجود دارد، مورد استفاده قرار گیرد.

د) اعزام گشتی‌ها به صورت ضربدری و برعکس جهت یکدیگر و تعیین نقطه تماس برای آنها

موجب انتقال اخبار و اطلاعات و افزایش ضریب تأمینی گشت‌زنی‌ها می‌شود.

وظایف گشتی‌های پلیس‌یار مؤسسات خدمات حفاظتی و مراقبتی

الف) اطمینان حاصل نمایند که محدوده استحفاظی آنها در غیاب مالکین اماکن تجاری و مسکونی از هر گونه تجاوز و دستبرد محفوظ می‌ماند.

ب) شرایط ساختمان‌های فاقد سکنه را بررسی کنند (حصول اطمینان آماده بودن تجهیزات اطفای حریق و...، رفع نقایص موجود و اطلاع به مؤسسه خود و عوامل مربوط)

ج) هر نوع صداها را غیرعادی در ساختمان‌های مسکونی و تجاری را جدی تلقی و در خصوص منبع تولید صداها تحقیق نمایند.

د) در صورت استشمام بوهای ناشناخته، سعی کنند منبع انتشار آن را مشخص و در غیر اینصورت بلافاصله موضوع را به سازمان آتش‌نشانی و مؤسسه گزارش نمایند.

ه) از استقرار وسایل و تجهیزات آتش‌نشانی در محل‌های اصلی و اماکن و دسترسی سریع به آنها اطمینان حاصل کنند.

و) در صورت ذخیره سازی مواد قابل اشتعال (بنزین، نفت، مواد پاک‌کننده و سایل و...) در ساختمان مسکونی و تجاری، پلیس‌یار باید تذکرات لازم را به مالکین آنها ارائه و در صورت بی‌توجهی آنان به مسئولین مؤسسه کتباً مطلع نماید.

ز) اوضاع و احوالی که نتیجه تخلف و نقض امنیت است و همچنین شیوه ایمن‌سازی را بررسی و به مؤسسه خود گزارش نماید.

ح) باید تمام اوضاع و احوال منطقه را به خاطر سپرده و در صورت امکان گشت را طوری تنظیم کند که از جهات مختلف عمل نماید.

دور تا دور منطقه را بازدید و وقتی از امنیت آن اطمینان حاصل شد، قسمت‌های بیرونی را بازدید و سپس به بازدید قسمت‌های داخلی پردازد.

به نقاط کور با احتیاط نزدیک و پشت سر هم از یک مسیر تردد نماید.

ط) تمامی مشاهدات و اوضاع و احوال منطقه گشت را در دفتر یادداشت ثبت و به خاطر بسپارد.

آشنایی با انواع گشتی‌ها

۱) گشت پیاده

الف) گشت داخلی اماکن ب) گشت بیرون از اماکن

۲) گشت موتوری

گشت‌زنی در مناطق دارای وسعت زیاد، با استفاده از وسایل نقلیه موتوری انجام می‌شود.

برای حداکثر استفاده از گشتی‌های موتوری مراعات سه اصل مهم ذیل ضروری می‌باشد:

الف) در هر زمان مسیر گشت خود را به طور اتفاقی انتخاب کنید.

ب) مسیر گشت باید متناسب با آسیب‌پذیری‌های محل مأموریت باشد.

ج) در تعیین یا تغییر مسیر گشت‌زنی، باید ارتباط لازم بین عوامل گشت و سرپرست برقرار باشد.

نکته: پلیس‌یار باید تعامل لازم را با کلانتری محل مخصوصاً عوامل گشت انتظامی داشته باشد.

«انواع سرقت و پیشگیری از آن»

سرقت: برابر ماده ۲۶۷ قانون مجازات اسلامی، سرقت عبارت است از ربودن مال متعلق به غیر، و

یکی از شروط لازم برای آن، خارج کردن مال از حرز قانونی آن به صورت پنهانی می‌باشد.

حوزه: محل نگهداری مال، به منظور حفظ آن از دستبرد.

سارق: فردی که اموال متعلق به مالباخته را بدون اجازه و اطلاع مالک از حرز آن خارج نماید.

مال‌خو: فردی که اموال سرقتی را با علم به دزدی بودن، به قیمت نازل از سارق خریداری نماید.

انواع سرقت: سرقت به دو دسته کلی تقسیم می‌شود:

۱- سرقت در روز ۲- سرقت در شب

سرقت از نظر محل

الف) سرقت منزل

ب) سرقت مغازه

ج) سرقت از اماکن عمومی و متفرقه

د) سرقت اتومبیل و موتور سیکلت

هـ) سرقت از مؤسسات تجاری

الف) سرقت از منازل مسکونی: جامعه از جهت اصول اخلاقی خود مخالف سرقت است و

پلیس‌یار قادر به جلوگیری از سرقت‌ها می‌باشند.

وقوع این نوع سرقت در تمام ساعات شب و روز و تمام سال امکان‌پذیر است و زمان خاصی را

نمی‌توان برای آن در نظر گرفت.

سرقت منازل به صورت انفرادی یا چندنفره انجام می‌گیرد، ولی سارقان باتجربه و کهنه کار

بیشتر مایلند به تنهایی مبادرت به دزدی نمایند. سرقت منازل ممکن است اتفاقی یا با نقشه قبلی

صورت گیرد. سارقان محلی گاهی چند روز محلی را زیر نظر قرار می‌دهند و پس از اطمینان از

خالی بودن و بی‌خطر بودن دست به سرقت می‌زنند.

برابر آمارها نشان می‌دهد که سرقت در شب حدوداً به میزان دو برابر از سرقت منزل در روز

صورت می‌گیرد؛ بنابراین پلیس‌یار باید با هوشیاری کامل مراقب اطراف منازل و یا محل‌های

تحت کنترل خود باشند.

ب) سرقت مغازه: سرقت اموال مغازه اکثراً در شب انجام می‌گردد. این نوع سرقت به وسیله

سارقان باتجربه صورت می‌گیرد. معمولاً سارقان تازه کار به‌ندرت دست به این کار می‌زنند.

سارقان برای سرقت مغازه در شب از طریق بریدن قفل‌ها، سوراخ کردن سقف یا پشت‌بام مغازه

و همچنین پشت تابلو سر درب مغازه و کانال‌های کولر اقدام می‌نمایند.

در روز معمولاً از مغازه‌هایی سرقت می‌شود که در آنها بازمانده یا فروشنده چند لحظه از مغازه

خارج شده باشد. مغازه‌هایی که از لحاظ ایمنی و استحکام در حد پایین قرار دارند، بیشتر در

معرض سرقت هستند.

ج) سرقت از اماکن عمومی و سرقت‌های متفرقه: بیشترین سرقت از اماکن عمومی از فروشگاه‌های

بزرگ زنجیره‌ای در ساعات اداری صورت می‌گیرد. شگردهای سارقان به شرح ذیل می‌باشد.

پس از انتخاب جنسی از قبیل پوشاک، آن را زیر لباس‌های قبلی خود می‌پوشند و از فروشگاه

خارج می‌شوند و سایر اجناس را در داخل جیب قرار داده و از فروشگاه خارج می‌شوند.

بعضاً در اماکن عمومی کنترل افراد از طریق دوربین‌های مداربسته صورت می‌گیرد و پلیس‌یار

می‌توانند با هوشیاری کامل نسبت به کنترل افراد سارق و مظنون اقدام نمایند.

تمام فعالیت‌های مشکوکی که مشاهده می‌شود باید بدون فوت وقت به مدیر و مسئول آن

اماکن گزارش شود. به یاد داشته باشیم، گزارش‌ها باید بر مبنای مشاهدات باشد. این مشاهدات

ممکن است دیدن فعالیت مشکوک اشخاص باشد؛ یا ممکن است مشاهده تهدیدات برای

سرقت باشد، مانند درهای باز.

نکته مهم اینکه ممکن است از سوی سارقان آسیب‌هایی به پلیس‌یار وارد آید که در این مورد

پلیس یار، ضمن ارسال گزارش سریع به مسئولان ذی‌ربط، درخواست نیروی کمکی از نزدیک‌ترین واحد انتظامی می‌نمایند.

بازرسی وسایل نقلیه، وسایل همراه با هماهنگی و قرارداد فی مابین مؤسسه مربوطه با مدیر مجموعه برابر مقررات می‌بایست صورت گیرد.

(د) سرقت اتومبیل و موتور سیکلت: سرقت اتومبیل و موتورسیکلت امروزه یکی از رایج‌ترین انواع سرقت‌ها می‌باشد. به لحاظ فراوانی این وسایل وقوع این نوع سرقت به سهولت انجام می‌گیرد. به دلیل گرانی وسایل یدکی، گرایش زیادی از سوی سارقان برای انجام این عمل وجود دارد و معمولاً سرقت از اتومبیل و موتور سیکلت به دلیل بی‌احتیاطی صاحبان آنها صورت می‌گیرد.

این نوع سرقت‌ها بر اثر غفلت لحظه‌ای صاحبان وسیله نقلیه انجام می‌شود و به دلیل عدم رعایت نکات ایمنی نظیر محکم نبودن قفل‌ها، مجهز نبودن به سیستم وسایل هشداردهنده، پارک کردن خودرو در نقاط خلوت و... به سهولت صورت می‌گیرد. تدابیر پیشگیری کننده برای این نوع سرقت‌ها که از سوی مسئولان شرکت مربوطه یا مدیر پروژه حفاظتی مقرر می‌شود، بسیار مهم هستند. ضمناً گشتی‌های کلانتری نیز موارد خاص را به نگهبانان محله گوشزد خواهند نمود.

(ه) سرقت از مؤسسات و شرکت‌ها: سرقت‌های داخل مؤسسات، توسط پلیس یار قابل پیشگیری است و مأموران حفاظتی می‌توانند تأثیر قابل توجهی در کاهش آن داشته باشند.

سارقان مؤسسات و شرکت‌ها بعضاً از بین کارکنان می‌باشند و یا اینکه از اطلاعات و آگاهی آنان برای انجام سرقت‌ها استفاده می‌شود. هر شرکتی اموال مخصوص به خود دارد. که باید برای مراقبت از آنها (با توجه به درخواست خدمات گیرنده) تکنیک‌های ویژه‌ی کنترلی به کار گرفته شود. تمام فعالیت‌های مشکوکی که مشاهده می‌شود سریعاً و بدون فوت وقت می‌بایست توسط نگهبان به مدیر پروژه گزارش داده شود. تکنیک‌های ویژه کنترلی از طریق مدیران پروژه‌های حفاظتی به نگهبان مربوطه آموزش داده خواهد شد.

علل آسیب پذیری اماکن مسکونی

- خالی ماندن منزل در طول روز به صورت تکراری و در یک زمان ثابت

- نداشتن حفاظ مناسب برای درب‌های ورودی و پنجره‌های جانبی
- ضعیف بودن قفل‌های درب‌های ورودی
- کوتاه بودن دیوار پیرامونی
- باز گذاشتن درب پشت بام
- کثرت تردد افراد متفرقه به اماکن مسکونی
- همکاری ساکنین با سارق
- عدم استفاده از وجود عوامل پلیس یار در مجتمع‌های مسکونی
- کافی نبودن تعداد عوامل پلیس یار در مجتمع‌های مسکونی
- استفاده از سرایدار به جای عوامل پلیس یار در مجتمع‌های مسکونی

علل آسیب پذیری‌های اماکن صنفی

- ورود آزاد عموم به این قبیل اماکن
- در دسترس بودن کالاها
- کثرت تعداد ارباب رجوع
- کمبود فضا و میدان دید
- عدم وجود حفاظ بین ورودی کانال کولر و اماکن صنفی
- نداشتن حصار در محفظه بالای سر درب مغازه‌ها

علل آسیب‌پذیری‌های مربوط به اماکن عمومی

- وسعت زیاد
- استفاده از وجود سرایدار به جای عوامل پلیس یار
- کافی نبودن پلیس یار
- نداشتن حصار پیرامونی
- عدم وجود سیستم آشکارساز (دوربین مدار بسته)
- نداشتن روشنایی یا ناکارآمدی سیستم روشنایی و سیستم اعلام خطر

«حفظ صحنه جرم»

صحنه جرم: محل وقوع تمام یا بخشی از اقدام مجرمانه یا وجود آثار و علائم وقوع جرم
نکته: همیشه صحنه جرم محل وقوع جرم نیست، چه بسا در محل درگیری اتفاق افتاده باشد ولی آثار جرم در محل دیگری یافت شود.

اقدامات پلیس یار در حفظ صحنه جرم و جلوگیری از امحاء آثار جرم

۱- حفظ خونسردی و اعلام وقوع جرم به پلیس ۱۱۰ یا به هر طریق دیگر و یا اعلام به مسئول حراست محل مأموریت و درخواست کمک؛
 ۲- از اعلام حادثه تا رسیدن پلیس، باید اقداماتی از جمله اینکه موقعیت، وضعیت محل و صحنه جرم، باید مد نظر قرار دهد از جمله:

الف) آیا محل محصور می‌باشد یا خیر؟

اگر محل محصور باشد بلافاصله درب‌های ورودی و خروجی را برای پیشگیری از ورود افراد غیرمسئول به صحنه جرم و از بین رفتن آثار صحنه جرم مسدود نماید.

ب) در صورت محصور بودن، امکان بستن درب‌های ورودی و خروجی امکان پذیر می‌باشد؟
 اگر صحنه جرم محصور باشد و امکان بستن درب‌های ورودی و خروجی نباشد، مانند وقوع حریق، نزاع دسته جمعی و شرایط بحرانی؛ پلیس یار باید با حفظ خونسردی هر گونه اقدامی که امکان دارد انجام دهد از جمله:

- پیشگیری از امحاء آثار جرم؛

- پیشگیری از دخل و تصرف در آثار جرم؛

- یادداشت برداری از اتفاقات صحنه جرم و انعکاس به پلیس؛

- شناسایی افراد مداخله کننده در صحنه جرم؛

۳- همکاری با پلیس، به محض حضور و تشریح صحیح اتفاقات صحنه جرم و کمک به روشن شدن واقعیت‌ها؛

چه مواردی در صحنه جرم باید حفظ شود: هر گونه اشیاء، آثار یا مواردی که استفاده از آن به کشف جرم کمک می‌نماید.

تقسیم بندی آثار و شواهد صحنه جرم:

۱- **آثار و شواهد عینی:** مانند قطره خون، گوشت، مو، ناخن، رد پا، آثار انگشت، مایعات دفن شده از انسان یا لوازم و آثار باقی مانده در صحنه جرم؛

۲- **آثار و شواهد ذهنی:** شواهدی که عیناً در صحنه جرم دیده نشده، ولی در کشف جرم و کشف حقیقت به پلیس کمک می‌نماید، مانند صحبت‌های گفته شده در صحنه جرم و....

عزت حفظ صحنه جرم توسط پلیس یار: براساس قانون، وظیفه حفظ صحنه جرم با ضابطین دادگستری می‌باشد، اما اگر پلیس یار، اولین نفر حاضر در صحنه جرم باشد، برای روشن شدن حقیقت و کمک به دستگیری مجرمین، صحنه جرم را در حد امکان حفظ، تا مسئولین بررسی صحنه جرم در محل حاضر گردند.

وظیفه پلیس یار پس از حضور پلیس یا عوامل بررسی صحنه جرم

۱) همکاری لازم در زمینه تسریع در اثربرداری صحنه جرم

۲) انتقال و گزارش کلیه رویدادهای مشاهده شده

۳) بیان و تشریح هر گونه رفتار و گفتار افراد مداخله کننده در صحنه جرم به پلیس

۴) عدم ارائه اطلاعات به افراد غیرمسئول

وظیفه پلیس یار پس از بررسی صحنه جرم و خروج پلیس از محل

- حفظ هوشیاری به منظور عدم تکرار موارد مشابه

- گزارش اخبار، اطلاعات و رویدادهای بعدی به پلیس، (شخصی می‌خواهد اطلاعاتی در زمینه جرم مورد نظر کسب نماید).

مبحث سوم: شناسایی بسته‌های مشکوک ونحوه برخورد با آن

بسته مشکوک: هر بسته یا چیزی که در محلی غیر از جایگاه اصلی آن به گونه‌ای تردید برانگیز قرار داده شود.

مواد منفجره: موادی هستند که بر اثر واکنش‌های شیمیایی با سرعت بالایی انرژی ذخیره خود را آزاد و حجم زیادی گاز تولید می‌کنند و به شدت تغییر شکل داده، حرارت، فشار، آتش را با تخریب و پرتاب به اطراف پراکنده می‌کنند.

هر ماده سوختنی قابل انفجار است؛ در صورتی که شرایط لازم زیر فراهم شود.

۱. اکسیژن به حد کافی موجود باشد.

۲. امکان ترکیب سریع اکسیژن با ماده سوختنی فراهم شود.

موارد عمومی برخورد با بسته‌های مشکوک

۱) چنانچه از ایمنی محلی که حضور دارید مطمئن نیستید، اطراف خود را با احتیاط جست و جو کنید.

۲) از بردن یا کشیدن طناب و سیم‌های احتمالی روی بسته مشکوک خودداری کنید.

۳) بلافاصله به وسیله تلفن، مراتب را به نزدیک‌ترین مقر فراجا گزارش دهید.

۴) به اشیای اطراف خود دست نزنید و از جابه‌جا نمودن آنها خودداری کنید.

۵) چنانچه شیء مشکوک در محل مسقف قرار دارد، درها و پنجره‌ها را باز کنید، تا در صورت انفجار، ضایعات ثانویه را به حداقل برسانید.

۶) محل را از حضور افراد تخلیه و از ورود اشخاص به جز افراد مسئول و مجاز جلوگیری کنید و در حد امکان از عبور و مرور تا شعاع ۳۰۰ متری ممانعت به عمل آورید.

۷) اشیای قیمتی، اسناد و مدارک، مواد سوختنی و اشیای قابل اشتعال را از مجاورت بسته مشکوک دور کنید.

۸) صفحات فلزی و ابزار تیز را از اطراف بسته دور نمایید.

۹) نیروهای مردمی و مردم اطراف را از خطر آگاه کنید.

۱۰) از ایجاد اضطراب، تشویش و وحشت بین اهالی و ساکنان خودداری نمایید.

۱۱) جریان آب، برق و گاز را از انشعاب اصلی بیرون ساختمان قطع کنید.

۱۲) از گرفتن تماس با بی‌سیم در نزدیکی بسته مشکوک خودداری نمایید.

۱۳) از انداختن نور به بسته‌های مشکوک که در تاریکی قرار دارد خودداری کنید.

۱۴) آمادگی داشته باشید که به سرعت زخمی‌ها و کشته‌شدگان را از انظار عمومی دور کنید.

۱۵) استفاده کردن از تمام وسایل الکترونیکی، موبایل، پیجر و بلندگو تا فاصله ۳۰۰ متری ممنوع است.

۱۶) از آنجا که در حال حاضر بیشتر بسته‌های انفجاری با کنترل از راه دور و متناسب زمان مورد نیاز منفجر می‌شود باید همه افراد محل، تحت نظر قرار گرفته یا بازجویی شوند.

۱۷) در صورت احتمال خطر با هماهنگی لازم، خطوط ارتباطی تلفن‌های سیار منطقه مشکوک قطع شود.

۲- برخورد با بسته‌های مشکوک میکروبی

۱) بسته را تکان ندهید، باز نکرده و محتویات آن را خالی نکنید.

۲) بسته را داخل یک کیسه پلاستیکی قرار، تا در صورت وجود پودر به اطراف پخش نشود. در صورت عدم وجود پلاستیک با هر چیزی (کاغذ، پارچه و سطل زباله) آن را بپوشانید.

۳) اتاق یا محل کار را ترک، در را قفل و سعی کنید افراد دیگر با بسته آلوده در تماس نباشند.

۴) دست‌ها را با آب و صابون بشویید.

۵) مسئول حفاظت ساختمان را مطلع سازید یا به نیروهای امدادی زنگ بزنید تا نسبت به بررسی بسته مشکوک اقدام کنند.

۶) آمار کسانی را که با بسته آلوده تماس داشته اند را یادداشت تا در صورت تأیید آلوده بودن به سرعت درمان شوند.

نحوه برخورد با بسته‌های مشکوک میکروبی که باز شده و پودر آن به خارج ریخته است:

۱) سعی نکنید پودر ریخته شده را پاک یا جمع کنید؛ بلکه روی آن را بلافاصله با پارچه، کاغذ یا سطل زباله بپوشانید تا بیشتر پخش نشود.

۲) اتاق یا محل کار را ترک و مانع ورود افراد و تماس آنها با مواد مشکوک شوید.

۳) دست‌ها را با آب و صابون شسته و مواظب تماس با پودر و ذرات ریز آن با صورت باشید.

۴) فوراً با آب و صابون دوش بگیرید و از مواد ضد عفونی کننده روی پوست استفاده نکنید.
۵) نیروهای امدادی را خبر کنید.

۶) لباس‌های آلوده را جمع آوری و آنها را به سرعت در یک کیسه پلاستیکی در اختیار نیروهای امدادی قرار دهید.

پدافند در مقابل بمب گذاری: یکی از مهم ترین اقدام‌های پدافندی در مقابل بمب گذاری، کشف به موقع محل بمب است. بدلیل آنکه واحدهای مجرب خشتی سازی می‌توانند، خود را در زمان مناسب به محل رسانده و آن را خشتی نمایند.

عملیات جست و جو و کشف بمب، بسیار مهم تر از خشتی سازی آن است.

لذا پلیس یاران می‌توانند در این مأموریت مهم شرکت و سایر نیروهای امنیتی کشور را در کشف توطئه‌های دشمن یاری رسانند.

گام اول، تهیه گزارش است.

گزارش کامل از کشف بمب یا شیء مشکوک، می‌بایست، دارای مولفه‌های زیر باشد:

(چه وقت، کجا، چه شکل، چطور، مقصود، چه کسی)

لذا در تهیه گزارش و خبر با دقت بیشتری به جزئیات توجه نموده و شانس خشتی سازی یا جلوگیری از تلفات جانی و مالی را افزایش دهید. در بعضی مواقع ممکن است خود شما دریافت کننده خبر باشید. پس به این نکته توجه کنید که باید بتوانید، عین بیان خبر را که توسط شخص خبر دهنده به شما می‌رسد را در گزارش منعکس نمایید.

اقدامات حیاتی در برخورد با بسته‌های مشکوک: مأموران به کار گرفته شده برای جستجوی بسته مشکوک، بایستی تعلیم دیده و تنها مأموریت آنها جستجو و گزارش اشیاء مشکوک است.

کسی نباید تحت هیچ شرایطی یک شیء مشکوک و یا هر چیز متصل به آن را جابه‌جا، لمس، یا دستکاری نماید. جابه‌جایی یا خشتی سازی بمب باید به کارشناسان واحد خشتی سازی واگذار شود.

در صورت یافتن یک شیء مشکوک، موارد زیر توصیه می‌شود:

۱- محل شناسایی و توصیف دقیقی از شیء مورد نظر باید به مسئولان مربوطه گزارش داده شود. این اطلاعات باید بلافاصله به مرکز فرماندهی انتقال یابد.

۲- اگر لازم بود، کیسه‌های شنی یا تشک‌های محافظ در اطراف شیء مشکوک قرار داده شود؛ هرگز از حفاظ‌های فلزی برای این منظور استفاده نکنید.

۳- منطقه خطر را مشخص و دسترسی به آن را در مساحتی در حدود ۱۰۰ متر، مسدود کنید. این فاصله شامل طبقات بالا و پایین محل مورد نظر می‌شود.

۴- چک کنید که تمامی درها و پنجره‌ها برای به حداقل رساندن صدمات مستقیم انفجار و صدمات غیرمستقیم ترکش‌ها، باز باشند.

۵- ساختمان را تخلیه کنید.

۶- اجازه ورود مجدد به ساختمان را به کسی ندهید، تا زمانی که وسیله مشکوک جابجا و یا خشتی شده باشد، و وضعیت ساختمان برای ورود مجدد امن اعلام شود.

۷- هرگز بمب را از مردم دور نکنید، بلکه این مردم هستند که باید از بسته دور شوند.

۸- به بسته فشار وارد نکرده و به آن ضربه نزنید.

۹- بسته را سوراخ یا با شیء نوک تیز پاره نکنید.

۱۰- عملیات شجاعانه انجام ندهید، درب بسته را باز نکرده و آن را بلند نکنید.

۱۱- به هیچ وجه بسته را نکشید و به داخل آب نیاندازید.

۱۲- چنانچه سیمی از بسته خارج شده باشد آن را نکشید.

۱۳- تردد مردم به محل را کنترل نموده و با عوامل مسئول همکاری کنید.

۱۴- از پخش شایعات جلوگیری نمایید.

۱۵- در صورت انفجار، یا خشتی سازی با توجه به احتمال وجود بمب دوم، مردم را به سرعت از منطقه دور نموده و در کار نیروهای امدادی دخالت ننمایید.

نکته: در این حالت امکان انفجار بمب دوم وجود دارد، لذا محیط را خلوت نموده و مردم را از محل دور نمایید.

۱۶- تارسیدن افراد مسئول، از نزدیک شدن کسانی که مدعی خشتی سازی هستند (کسانی که ادعا می‌کنند نوع بمب، مدار انفجار یا بسته بندی آن را می‌شناسند) جلوگیری بعمل آورید.

۱۷- به بسته بندی آن اعتماد نکنید.

۱۸- در اکثر موارد عوامل بمب گذار جهت انفجار بمب از راه دور یا مستند سازی در محل حضور دارند، لذا ضمن هوشیاری و شناسایی افراد یاد شده بالا، مراتب را به عوامل امنیتی و

انتظامی اطلاع دهید.

۱۹- در کلیه اعیاد، مراسم مذهبی و همایش‌ها، جهت کنترل و بازرسی افراد و برقراری امنیت از افراد آموزش دیده استفاده نمایید.

نکته: هر چه تعداد لایه‌های بازرسی بیشتر باشد، امنیت مراسم افزایش می‌یابد.

اقدامات حیاتی جهت مشاغل و کسبه

افرادی که صاحب شغل آزاد هستند، ضمن توجه به نکات بالا، به موارد زیر دقت نمایند.

۱- همیشه قبل از ترک محل کار خود یا هنگام ورود، اطراف را زیر نظر داشته باشید.

۲- اگر بسته‌ای مشکوک و یا کیسه‌ای جلوی مغازه خود دیدید به آن دست نزنید.

۳- زیر پله‌ها، جوی آب، سطل‌های زباله، خودروهای مشکوک پارک شده مشرف به محل کارتان را هر روز بازدید ظاهری نمایید.

۴- اگر فردی ناشناس، بسته‌ای غیر منتظره برای شما ارسال کرده است یا آدرس فرستنده و گیرنده آن نامعلوم می‌باشد، آن را دریافت نکنید.

۵- اگر بسته به خاطر وجود سیم یا فویل آلومینیوم برجستگی، بو، عطر خاص و یا لکه داشته باشد، مشکوک است.

۶- به این نکته توجه کنید که بسته مشکوک، صرفاً نباید مشخصات ذکر شده را داشته باشد، تا مشکوک محسوب شود و ممکن است فاقد هرگونه مشخصه‌ای خاص باشد.

۷- اگر وزن بسته غیر معمول باشد، مشکوک است.

۸- در صورت مشاهده بسته‌های مشکوک، سریعاً محل کار خود را ترک نموده و عوامل مسئول را باخبر کنید.

۹- در صورت تماس مواد پودری به دست یا صورت، آنها را چندین مرتبه سریعاً با آب و صابون بشوئید.

۱۰- اگر بمب یا نارنجکی به سمت شما پرتاب گردید، قبل از هر چیزی خوابیده و سنگر بگیرید.

۱۱- اگر بمب پرتاب شده به سمت شما منفجر نشد، به هیچ عنوان به آن دست نزنید.

نحوه بررسی خودروهای مشکوک و علائم آن

خودرو، به دلیل تعداد زیاد، وسیله‌ای مطلوب پوشش عالی برای حمل و نقل و جاسازی مناسب

بمب، می‌باشد. لذا تشخیص مناسب خودروی مشکوک از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

• در بازرسی ظاهری از دست استفاده نموده و صرفاً از چشم‌ها استفاده نمایید.

• یک دور کامل پیرامون خودرو چرخیده، زیر چرخ‌ها، زیر گلگیرها و زیر ماشین را به دقت نگاه کنید که شی مشکوک و یا اضافی به ماشین نچسبیده باشد.

• با استفاده از شیشه‌های خودرو داخل آن را نگاه کنید؛ کتیف بودن، اضافه بودن شیء، کتیف، بسته و سیم کشی غیر معمول در داخل خودرو، می‌تواند مشکوک باشد.

• هرگز اقدام به بازرسی داخلی نکرده و آن را به مقامات مسئول بسپارید.

• هرگز درب خودرو و درب موتور یا صندوق عقب را باز نکنید.

• خودرو را از محل پارک خود تکان نداده یا حرکت ندهید.

• در اطراف آن از تلفن همراه یا بی سیم استفاده نکنید.

• حرکات مشکوک افراد را زیر نظر بگیرید.

• اگر وزن مواد منفجره زیاد باشد، خودروی انفجاری کمی خوابیده تر دیده می‌شود.

• خودروهای قدیمی، کتیف و مدل پایین، باید با شرایط بومی و محلی منطقه هماهنگی داشته باشد. در غیر این صورت خودرو مشکوک است.

• خودروهایی که چند روز در یک محل پارک شده باشند، ممکن است مشکوک باشند.

• هیچ گاه قسمت‌های الکترونیکی و الکتریکی خودرو را بکار نیندازید.

• همواره وسایل اطفاء حریق به همراه داشته باشید، بدلیل آنکه خودروهای انفجاری، حامل سوخت و مواد منفجره می‌باشند.

• مردم را از خودرو دور نگه دارید.

• تردد به خیابان مورد نظر را کنترل نموده، ابتدا و انتهای آن را مسدود نمایید.

• در اولین فرصت با عوامل مسئول تماس و گزارش نمایید.

نکته: تا قبل از رسیدن تیم‌های چک و خنثی سازی به محل جهت بررسی خودروی مشکوک، عوامل انتظامی می‌بایستی نسبت به ایزوله نمودن محل اقدام نمایند.

نحوه بررسی علائم اماکن مشکوک و کارگاه‌های دور افتاده: تجربیات به‌دست آمده در کشور و اخبار و اطلاعات مربوط به کشورهای همسایه نشان داده که معمولاً تهیه و ساخت بمب در اماکن و کارگاه‌های دور افتاده صورت می‌پذیرد، لذا برخی از مواردی که می‌تواند در شناسایی این

- اماکن موثر واقع شود، به شرح زیر می‌باشد.
 - این اماکن به تعدادی ابزار آلات دستی یا ماشینی محدود، تجهیز شده است.
 - در برخی مواقع ممکن است، بو و گازهای متصاعد از ساخت یا ذوب مواد، از داخل این اماکن استشمام گردد. بوهای مخصوصی همچون بادام تلخ، الکل، بوی ملامین سوخته، بوی گوگرد و یا گازهایی که باعث سرخی چشم می‌شود، ایجاد می‌گردد.
 - رفت و آمدهای بی‌برنامه، خلاف ساعت کار رسمی، در این اماکن صورت می‌پذیرد.
 - ترددهای بی‌مورد و خودروهای متفاوتی در این اماکن دیده می‌شود.
 - تخلیه بار با سرعت و اضطراب در این اماکن صورت می‌پذیرد.
 - معمولاً تلفن این اماکن جواب داده نمی‌شود.
 - حفاظت و حراست از این اماکن، توسط خود عوامل دشمن به صورت محسوس و بیش از حد صورت می‌پذیرد.
 - دست عوامل و کارکنان آن معمولاً رنگ شده و زرد است و به راحتی پاک نمی‌شود.
 - بوی بادام تلخ یا بوهای اسیدی، از بدن و لباس آنها به مشام می‌رسد.
 - چشم‌های آنان سرخ بوده و همیشه در حال مالش آن هستند.
 - آثار سوختگی با اسید روی دست‌ها و یا لباس‌های آنان دیده می‌شود.
- نحوه بررسی علائم افراد مشکوک به حامل بمب یا عامل انتحاری:** افرادی که حامل مواد منفجره هستند و مأموریت دارند آن را از نقطه‌ای به نقطه دیگر شهر منتقل یا آن را منفجر نمایند. معمولاً دارای علائم زیر می‌باشند:
- مضطرب و نگران بوده و پریشان به نظر می‌رسند.
 - دست‌ها و صورت عرق کرده دارند و رنگ چهره آنها زرد و سرد است.
 - به اطراف خود زیاد توجه نموده و علائم یک فرد عادی را ندارند؛
 - زیاد به اطراف خیره می‌شوند.
 - در هنگام رانندگی، مضطرب و نگران به نظر می‌رسند.
 - به دستورات عوامل انتظامی و نظامی گوش نمی‌دهند.
 - هنگام پیاده روی، سرعت و یکنواختی حرکت یک فرد عادی را ندارند.

- از لحاظ سنی معمولاً بین ۱۶ تا ۳۵ سالگی هستند؛
- دارای لباس بزرگ و گشاد هستند، تا شرایط استخوان بندی و جاسازی مواد بر روی بدن مشخص نشود.
- معمولاً افراد لاغر دارای گونه‌های بیرون زده هستند. (افراد انتحاری)
- در صورت کشف و لو رفتن، به دستورات توجه نکرده و معمولاً اقدام به فرار می‌نمایند.
- هر چه به هدف نزدیکتر می‌شوند، بیشتر به ساعت خود نگاه می‌کنند.
- معمولاً در هنگام پیاده روی، یکی از دست‌های آنان کمتر حرکت می‌کند.
- معمولاً آخرین نفراتی هستند که در مراسم شرکت می‌کنند و پس از کارگذاری بمب، قبل از اتمام مراسم خارج می‌شوند.
- در صورت حضور در مراسمات، سعی می‌کنند به هدف نزدیک‌تر شوند؛

کنترل حفاظتی اقلام و تجهیزات به صورت دوره‌ای انجام شود.

۵- **احداث انبارهای مناسب اقلام و تجهیزات:** انبارهای مربوط به نگهداری اقلام و تجهیزات باید دارای استاندارد حفاظتی باشد.

۶- **آشنایی کارکنان با انواع اقلام و تجهیزات:** با اقلام و تجهیزات مورد استفاده در مؤسسه، ویژگی‌ها و نحوه حفاظت از آنها آشنا شوند.

۷- **آموزش کارکنان در زمینه اقلام و تجهیزات:** آموزش کارکنان و انتخاب افراد مناسب برای کاهش تلفات و خسارت مربوط به اقلام و تجهیزات ناشی از نبود یا کمبود آموزش باید در تمام مراحل بکارگیری انجام شود.

اسرار و اطلاعات: اسرار و اطلاعات مؤسسه، پلیس‌یار و محل فعالیت وی، ۳ عامل مهم در تأمین حفاظت محل کار پلیس‌یار به حساب آمده و با افشاء آنها امنیت شخص پلیس‌یار و محل کارش به خطر خواهد افتاد.

اسرار و اطلاعات مربوط به رفتار پلیس‌یار: شامل نقاط قوت و ضعف رفتاری پلیس‌یار که اطلاع افراد غیرصلاحیت‌دار از این اطلاعات باعث ایراد خسارت و مشکل برای فرد و مؤسسه می‌گردد.

نقاط قوت رفتاری پلیس‌یار: کلیه اعمال خوب و مثبت عوامل پلیس‌یار که نقش آنان را در انجام وظایف نشان می‌دهد.

مصادیق نقاط قوت پلیس‌یار عبارتند از:

۱) داشتن اعتقاد دینی (۲) داشتن انضباط (۳) حسن خلق (۴) وظیفه شناس بودن (۵) داشتن دانش کافی در کار پلیس‌یار (۶) آگاهی از شرح وظایف جاری و رعایت آنها (۷) کمک به حل مسائل محیط کار (۸) وفاداری به مؤسسه
نقاط ضعف رفتاری پلیس‌یار: شامل تمامی کج رفتاری‌ها و کاستی‌های شخصیتی که با وجود آنها پلیس‌یار قادر به حسن انجام وظایف روزانه خود نباشد.

مصادیق نقاط ضعف پلیس‌یار عبارتند از:

۱) اخلاق ناپسند (۲) بی اعتقادی (۳) نداشتن حسن خلق (۴) بی انضباطی (۵) عدم قاطعیت در امور (۶) نداشتن صلابت و هیبت لازم برای مأموریت پلیس‌یار

۷) نداشتن تخصص کافی برای انجام امور (۸) بی توجهی به خواسته‌های مدیران مؤسسه.

اسرار و اطلاعات محل کار پلیس‌یار:

شامل نقاط قوت و نقاط ضعف محل کار پلیس‌یار می‌باشد.

نقاط قوت محل کار پلیس‌یار:

وجود امکانات بالقوه و بالفعل در محیط کار پلیس‌یار که با وجود آنها، انجام وظایف محوله به سهولت و راحتی امکان پذیر است.

مانند تناسب تعداد پست‌ها با وسعت و میزان سرمایه موجود در محل کار.

نقاط ضعف محل کار پلیس‌یار:

شامل تمامی نواقص، معایب و کاستی‌هایی است، که با وجود آنها حتی یک پلیس‌یار استاندارد هم قادر به انجام وظایف خود در این زمینه نباشد.

مانند کافی نبودن تعداد پلیس‌یار، کافی نبودن تعداد پست‌ها در محل کار، فاقد سیستم‌های اعلام خطر، فاقد سیستم روشنایی

حفاظت گفتار: رعایت اصول حفاظتی در بیان مطالب و خودداری از ذکر اسرار و اطلاعات

دلایل عدم رعایت حفاظت گفتار

۱- پرگوئی

۲- نداشتن ظرفیت نگهداری مطالب

۳- کنجکاوی دیگران

۴) عدم راز داری و اعتماد به دیگران

حفاظت نوشتار: رعایت اصول حفاظتی در مکاتبات و خودداری از بیان اسرار و اطلاعات در نامه‌های عادی، برای جلوگیری از درز اخبار و اطلاعات.

حفاظت ارسال و مراسلات: رعایت اصول حفاظتی در ارسال اقلام و خودداری از ارسال اسناد و مدارک و اقلام طبقه بندی شده با استفاده از پست و یا افراد ناشناس فاقد صلاحیت امنیتی.

سند: به هر گونه شی، مدرک، وسایل و ابزارهای که اطلاعاتی را بازگو و یا افشاء نماید.

طبقه بندی: تعیین ارزش اسناد، مدارک و اقلام براساس اهمیت و خطر ناشی از افشای غیرمجاز آن برای موسسات.

نیاز به دسترسی: وجود شرایط لازم برای دستیابی به اسناد و مدارک و اقلام طبقه بندی شده.

بایگانی: حفظ و نگهداری اسناد و مدارک و پرونده‌ها با نظم و ترتیب خاص و براساس موضوعات مختلف، در محلی مناسب و دور از دسترسی افراد متفرقه.

پیگ: فردی است واجد شرایط که مسئولیت حمل و جابجائی اسناد و مدارک را برعهده دارد.

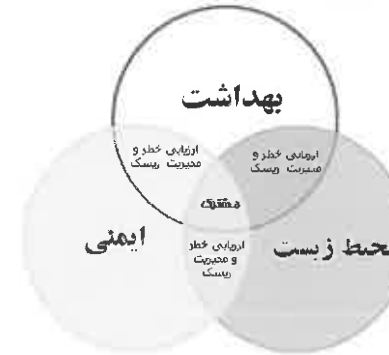
پروژه: به مجموعه اسناد و مدارکی که دارای موضوع خاص و کد مشخص می‌باشد.

فصل چهارم

مهارت‌های ایمنی و امدادی

مبحث اول: بهداشت، ایمنی و محیط زیست (HSE)

ایمنی و بهداشت محیط کار: ایمنی و بهداشت محیط کار طی دهه‌های اخیر برای تحقق اهداف سازمان‌ها در حوزه رقابت پذیری کشورهای صنعتی، به یکی از اولویت‌های اصلی در کسب و کار امروز تبدیل شده است. نیروی انسانی به عنوان اصلی‌ترین سرمایه سازمان‌ها با هدف بهبود فرایندهای کاری، در زمینه اهداف مدیریت‌های اقتصادی مورد توجه قرار گرفته است. موضوع بهداشت، ایمنی صرفاً از دیدگاه اقتصادی دیده نمی‌شود و در صنعت با کلمه HSE شناخته می‌شود.

H: Health بهداشت کار؛
S: Safety ایمنی کار؛
E: Environment محیط زیست؛

ایمنی عبارت از علم و هنر پیشگیری از حادثه و عوامل ایجاد حادثه است. ایمنی و بهداشت محیط کار (HSE) از مهم‌ترین مسائلی است که هر فرد در هر سطحی در محیط کار و زندگی باید بدان توجه و غفلت از آن بعضاً صدمات و ضایعات جبران‌ناپذیری را موجب خواهد شد. نخستین مسئله شناسایی محیط اطراف (کار، زندگی، تحصیل، تفریح و...) و خطراتی است که می‌تواند ما را غافلگیر نماید. متخصصان دریافته‌اند که پیشرفت و توسعه، زمانی در پروژه‌های عمرانی ارزشمند است که مخاطرات بهداشت، ایمنی و محیط زیست را به همراه نداشته باشد.

بهداشت شغلی: (Occupational Health)

۱- شناسایی، اندازه‌گیری، ارزیابی و کنترل ریسک‌های بهداشتی (عوامل زیان‌آور محیط کار) شامل:

- عوامل زیان‌آور فیزیکی: سروصدا، دما، روشنایی، لرزش، فشار، تهویه، پرتوها
- عوامل زیان‌آور شیمیایی: مایعات، جامدات، گازها، گردوغبار، دود، ذرات معلق و...
- عوامل زیان‌آور بیولوژیکی: باکتری، ویروس، کپک، عفون.
- عوامل زیان‌آور ارگونومیکی: ارگونومی در دو زمینه عمده بکار گرفته می‌شود: الف) تناسب فرد با شغل: (انتخاب افراد از نظر توانایی آنها برای انجام وظایف)؛ ب) تناسب شغل با فرد: (تجهیزات، وظایف و تشکیلات توری طراحی شوند که با قابلیت‌ها و محدودیت‌های افراد متناسب باشد).

• عوامل زیان‌آور روانی:

بعضی از این استرس‌ها مختص محیط کار است. (نزاع با همکار، محروم شدن از پاداش، دیر رسیدن به محل کار، فشار کاری و...)

۲- پیشگیری از وقوع بیماری‌های ناشی از کار کارکنان و اطمینان از سلامت آنها

۳- پیشگیری از وقوع حوادث، آسیب‌ها و حفاظت کارکنان

ایمنی (Safety): میزان دور بودن یا در امان بودن از یک خطر را ایمنی گویند.

محیط زیست (Environment): شامل آب، خاک، منابع طبیعی، گیاهان، جانوران، انسان و روابط متقابل بین آنها که سازمان در آن فعالیت نموده و از درون یک سازمان تا سیستم جهانی را در برمی‌گیرد.

اهداف استقرار نظام زیست محیطی

- جلوگیری از نشت مواد شیمیایی به محیط زیست
 - جلوگیری از انتشار گازهای گلخانه‌ای
 - حفظ منابع طبیعی
 - حفظ گونه‌های جانوری و جلوگیری از تغییر اقلیم منطقه
- خطر (Hazard):** شرایط (منبع) و یا اعمالی که پتانسیل آسیب رسانی داشته باشد. آسیب می‌تواند به انسان، تجهیزات اموال، فرآیند کار، محیط زیست و اعتبار و... باشد. **تذکره:** آسیب‌های مربوط به انسان شامل آسیب‌های جسمی، روحی و روانی می‌باشد.

ریسک (RISK): تاثیر عدم قطعیت که ترکیبی از احتمال وقوع یک رخداد و پیامدهای آن می‌باشد.

شناسایی ریسک: فرایند تشخیص وجود یک خطر و تعیین خصوصیات آن را شناسایی ریسک می‌نامند.

ارزیابی ریسک (RISK Assessment): فرایند ارزشیابی (Evaluate) ریسک ناشی از خطر، با در نظر گرفتن کفایت تمامی کنترل‌های موجود و تصمیم‌گیری در این باره که ریسک‌ها قابل قبول هستند یا خیر.

جنبه زیست محیطی: (Environmental Aspect): جنبه زیست محیطی به آن دسته از فعالیت‌ها، محصولات و خدمات سازمان اشاره دارد که در تعامل با محیط زیست است.

مانند: انتشار به هوا، ریزش به آب، ریزش به خاک و زمین، استفاده از منابع طبیعی، استفاده از انرژی، ساطع کردن انرژی (گرما، صدا، نور، امواج رادیویی و ارتعاش)، تولید پسماند و پساب، اشغال فضا.

کمیته حفاظت فنی و بهداشت کار: کمیته‌ای متشکل از کارشناسان HSE (به‌عنوان مسئولین ایمنی)، نماینده مدیریت عامل، نماینده کارگر و مسئول فنی می‌باشد.

بیماری شغلی: شرایط نامطلوب جسمی یا روحی و ناشی از فعالیت‌های کاری که قابل تشخیص توسط پزشک معتمد باشد.

پیامدها: تبعات حادثه که منجر به از بین رفتن منابع مالی، انسانی، زیست محیطی و اعتبار مؤسسه گردد.

رویداد (Incident): اتفاق‌هایی، که به موجب آن ممکن است، یک مصدومیت یا بیماری (صرف نظر از وخامت آن) یا مرگ و میر رخ دهد.

شدت حادثه: وسعت دامنه خسارات و تلفات (مالی، جانی، زیست محیطی و...)

تعریف حادثه ناشی از کار از دید قانون تأمین اجتماعی: حادثه‌ای که در حین انجام وظیفه و به سبب آن برای بیمه‌شده اتفاق می‌افتد.

مقصود از حین انجام وظیفه زمانی است که بیمه‌شده در مؤسسات یا ساختمان‌ها و محوطه آن مشغول کار باشد و یا به دستور کارفرما در خارج از محوطه کارگاه عهده‌دار انجام مأموریتی باشد.

زمان مراجعه به بیمارستان و یا برای معالجات درمانی و توانبخشی و رفت و برگشت بیمه‌شده از منزل به کارگاه جزو انجام وظیفه محسوب می‌گردد، مشروط بر اینکه حادثه در زمان عادی رفت و برگشت به کارگاه اتفاق افتاده باشد.

حوادثی که بیمه‌شده حین انجام اقدام برای نجات سایر بیمه‌شدگان و مساعدت به آنان اتفاق می‌افتد حادثه ناشی از کار محسوب می‌شود.

علل بروز حوادث

۱- حوادث ناشی از شرایط ناایمن ۱۰٪

عوامل محیط کار و عوامل ناشی از تجهیزات و اقلام، نقص در سیستم‌های کنترل، سروصدا، طراحی نامناسب، ناکافی بودن هشدارهای ایمنی و غیره.

۲- حوادث ناشی از اعمال ناایمن ۸۸٪

خطای فردی، عدم رعایت الزامات و دستورالعمل‌های مربوطه، انجام کار بدون اجازه و مجوز، عدم استفاده از وسایل حفاظت فردی و...

۳- حوادث ناشی از بلایای طبیعی (Act of God) ۲٪

سیل، زلزله، طوفان و...

علل مستقیم حوادث

۱- رفتارهای ناایمن

- تعمیر و سرویس دستگاه‌ها بدون خاموش کردن آنها
- انجام کار بدون اجازه و مجوز
- عدم استفاده از وسایل حفاظت فردی
- وضعیت نامناسب بدن در حین کار و یا حمل بار با روش نامناسب
- عدم رعایت ترتیب صحیح انجام مراحل کار
- ایمن نکردن شرایط قبل از شروع کار
- برداشتن حفاظ یا حذف وسایل ایمنی دستگاه‌ها

۲- شرایط ناایمن

- دسترسی ناکافی به وسایل ایمنی
- عدم نظم در محیط کار
- وسایل یا تجهیزات ناقص

ثبت و اعلام حوادث: پلیس یار در زمان وقوع حادثه، باید فوری، مراتب را به مسئولین مربوطه گزارش نماید. موسسات نیز موظفند، مراتب را به اطلاع کارفرما برسانند. لازم به ذکر است در حوادث شدید، علاوه بر گزارش حادثه، مطابق رویه داخلی مؤسسه، باید گزارشی دیگری نیز حداکثر تا 32 ساعت به سازمان تأمین اجتماعی ارسال گردد.

نکته: حادثه را باید تحلیل و برای پیشگیری از وقوع مجدد، اقدامات کنترلی لازم پیش‌بینی گردد.

مبحث دوم: حوادث غیر مترقبه و نحوه مقابله با آن

حادثه: اتفاقی طبیعی یا انسان ساخت که بطور ناگهانی رخ داده و ممکن است با خسارت جانی و یا مالی همراه باشد.

بحران: حادثه‌ای که شدت آن به حدی زیاد است که حتی از سطح یک شهر و کشور هم فراتر می‌رود و ممکن است از کشورهای دیگر هم برای امدادرسانی اعزام شوند.

انواع حادثه

(۱) **حادثه طبیعی:** به صورت طبیعی رخ داده و انسان‌ها در وقوع آن دخالت ندارند و از آن به‌عنوان قهر طبیعت یاد می‌کنند مانند: سیل و زلزله.

(۲) **حادثه غیر طبیعی:** حادثه‌ای که انسان‌ها به‌صورت مستقیم و یا غیرمستقیم در آن دخالت دارند

- سر و صدا
- تهویه نامناسب
- عوامل بروز حریق
- تماس با مواد شیمیایی و یا رادیواکتیو
- نامناسب و ناکافی بودن هشدارهای ایمنی

علل پایه وقوع حوادث

۱- علل پایه مرتبط با عوامل فردی

- اطلاعات ناکافی
- تجربیات ناکافی
- فشار کاری بیش از حد
- انگیزه ناکافی و نامناسب
- عدم استراحت
- آموزش ناکافی

۲- علل پایه مرتبط با عوامل محیطی

- خرید نامناسب
- تعمیر و نگهداری نامناسب
- روش‌های کاری نامناسب
- فرسودگی و کهنه‌گی وسایل
- عدم وجود ارتباطات
- طراحی نامناسب

علل ریشه‌ای حوادث ناشی از عدم کنترل

- رهبری نامناسب
- نامناسب بودن برنامه‌های سیستم مدیریت HSE
- نامناسب و مشخص نبودن استانداردهای برنامه
- عدم تطابق با استانداردها

مانند: تصادف، آتش سوزی.

الف) حوادث طبیعی

زلزله:

انواع زلزله: (۱) افقی (۲) عمودی (۳) ترکیبی

عوامل موثر در میزان خسارت ناشی از زلزله:

- (۱) قدرت زلزله؛ (با مقیاس ریشتر اندازه گیری می گردد).
- (۲) مدت زمان لرزش زمین
- (۳) نوع زلزله
- (۴) عمق کانون زلزله
- (۵) منابع زلزله
- (۶) آزاد شدن انرژی تحت فشار
- (۷) فعالیت آتشفشانی

اقدامات در برابر زلزله

۱- اقدامات قبل از وقوع: الف) آموزش ب) پیشگیری

۲- اقدامات حین وقوع: بهترین اقدام در زمان زلزله خروج از ساختمان است و اگر این کار مقدور نبود، زیر میز یا صندلی و یا در سه کنج دیوار یا چارچوب درب پناه می گیریم.

۳- اقدامات بعد از وقوع: نجات جان خود، آوار برداری و نجات جان دیگران، اطفای حریق احتمالی، بهداشت فردی و گروهی در جهت جلوگیری از شیوع بیماریهای واگیردار، جمع آوری اجساد و دفن سریع آنها و معدوم کردن حیوانات سرگردان در سطح شهر.

اقدامات بعد از وقوع زلزله در صورت زیر آوار ماندن

- حفظ خونسردی
- پرهیز از ایجاد سر و صدا بدلیل احتمال ریزش مجدد
- خودداری از فعالیت زیاد، بدلیل از دست دادن اکسیژن
- خودداری از حرکت بیجا و سریع
- سعی در یافتن راهی برای خروج
- راهنمایی امدادگران به وسیله صدا زدن آرام یا ضربه زدن خفیف به نقاطی مثل لوله

آب در صورت حضور

• احتمال زنده ماندن افراد حتی بعد از چند روز در صورت رعایت کامل موارد

سیل: جمع شدن و یا جریان بیش از حد آب بر روی زمین.

اقدامات مقابله با سیل

- (۱) بهبود سیستم‌های مشاهده، پیش‌بینی و هشدار هواشناسی
- (۲) بهبود وضعیت سواحل
- (۳) بهبود وضعیت پل‌ها
- (۴) جلوگیری از نابودی جنگل‌ها و مراتع
- (۵) ساختن سد جهت کنترل سیلاب‌ها

صاعقه

تخلیه الکتریکی در اثر انتقال الکتریسته ساکن بین دو ابر یا بین ابر و زمین

نکات ایمنی داخل ساختمان در زمان صاعقه

- (۱) ماندن در خانه، مگر به ضرورت، در زمان رعد و برق ماندن
- (۲) نصب برق گیر در بالای ساختمان جهت جلوگیری از آتش سوزی ناشی از صاعقه
- (۳) دور شدن از درب و پنجره، بخاری دیواری، شوفاژ و دیگر وسایل هادی الکتریکی
- (۴) بیرون کشیدن دو شاخه و وسایل برقی مانند تلویزیون را از پریز برق
- (۵) بیمه کردن خانه، خانواده و اموال در برابر سوانح

نکات ایمنی در خارج از ساختمان

- (۱) قرار نگرفتن در ارتفاعات و مناطق باز
- (۲) زانو زدن در فضای باز، قرار دادن سر بین دو زانو و پایین نگه داشتن در زمان صاعقه
- (۳) استفاده نکردن از دوچرخه، تراکتور، موتور سیکلت و ماشین چمن زنی
- (۴) دور شدن از حصارهای فلزی و خطوط برق و تلفن
- (۵) قرار نگرفتن در زیر درختان، ستون بتونی، سیم برق و شیشه‌ها

ب) حوادث غیر طبیعی

گاز مورد مصرف مردم دو نوع است:

- **گاز مایع (L.P.G):** مخلوطی از پروپان و بوتان، از هوا سنگین‌تر و در داخل سیلندر به صورت مایع می‌باشد.

• **گاز شهری (C.N.G):** مخلوطی از اتان و متان، از هوا سبک تر و در داخل سیلندر به صورت گاز فشرده می‌باشد.

حوادث ناشی از گاز دو نوع است

۱- **نشت گاز بدون اشتغال و انفجار:** هر لحظه احتمال انفجار وجود دارد که در این صورت باید تمامی جوانب امر و احتیاط لازم را در نظر بگیریم. توصیه سازمان آتش نشانی این است که در حدامکان وارد محیط نشت گاز نشوید و در صورت ضرورت باید تمام موارد ایمنی رعایت، تا از انفجار جلوگیری شود.

۲- **انفجار و اشتعال گاز:** در این حالت محیطی، گاز نشت یافته، یا سیلندر گاز منفجر شده و ممکن است محیط اطراف سیلندر گاز نیز دچار آتش سوزی شده باشد.

بهترین اقدام در زمان نشت گاز:

- حفظ خونسردی
- قطع برق و گاز
- تماس با آتش نشانی و شرکت گاز
- تخلیه افراد از ساختمان
- عدم استفاده از وسایل برقی در محیط نشت گاز
- عدم ورود به محیط نشت گاز
- همکاری با ماموران آتش نشانی

انواع جریان برق

الف) جریان مستقیم (DC): جریان برق همواره به یک سمت است (عدم تغییر مقدار جریان با گذشت زمان مانند باتری)

ب) جریان متناوب (AC): جریانی که شدت و جهت آن در فواصل معین زمانی تغییر می‌کند مانند برق شبکه سراسری

عوامل موثر در برق گرفتگی

- ولتاژ یا شدت جریان
- مقاومت بدن انسان
- مسیر عبور جریان

- سطح تماس
- مدت زمان عبور جریان
- نوع جریان
- فرکانس برق

علل ایجاد شوک الکتریکی یا برق گرفتگی

- تماس با هر دو هادی (فاز و نول)
- تماس با سیم فاز و زمین
- تماس با سیم نول و زمین در شرایط عدم تعادل بار فازها
- تماس با بدنه هادی (دستگاه هایی که اتصال بدنه دارند)
- اثر خازنی (تخلیه بار الکتریکی در دستگاه برقی در زمان خاموش بودن آن)
- الکتریسیته ساکن
- رعد و برق

عوارض برق گرفتگی

- ۱) سوختگی سطح و داخلی
- ۲) انسداد راه هوایی در اثر برگشتگی زبان به داخل حلق
- ۳) ایست قلبی و تنفسی
- ۴) مرگ

کمک‌های اولیه در برق گرفتگی

- از بین بردن عامل شوک یعنی قطع جریان برق
 - باز کردن راه تنفس
 - در صورت نیاز ماساژ قلبی و تنفس مصنوعی
 - رساندن سریع به مراکز درمانی
- آسانسور:** وسیله‌ای برای جابجایی انسان یا کالا به صورت عمودی

انواع حوادث آسانسور

- محبوس شدن در کابین آسانسور
- نقص فنی (پیشگیری با سرویس به موقع)
- ظرفیت بیش از حد مجاز

- استفاده از آسانسور معمولی جهت حمل بار
- قطع برق
- آتش سوزی در ساختمان

نکته: در صورت مجبوس شدن در کابین آسانسور خونسردی خود را حفظ و زنگ آسانسور را به صدا درآورده یا با تلفن همراه با آتش نشانی تماس بگیرید.

مبحث سوم: امداد و نجات ، کمک‌های اولیه

امدادگر: شخصی که در هنگام وقوع حادثه، با کمال خونسردی و با داشتن مهارت‌های لازم، برای تقلیل صدمه تا رسیدن مصدوم به مراکز درمانی انجام وظیفه می‌نماید.

خصوصیات امدادگر:

- ۱) داشتن اطلاعات کافی و مهارت‌های لازم جهت انجام کمک‌های اولیه
- ۲) حفظ خونسردی در حین مواجهه با صحنه آسیب و مصدومین
- ۳) سرعت عمل در کار
- ۴) ابتکار عمل و حداکثر استفاده از حداقل وسایل موجود
- ۵) آرامش بخشیدن به مصدومین و حمایت روانی از آنها
- ۶) پایبندی به تعالیم مذهبی و ارزش‌های اخلاقی
- ۷) شناخت محدوده فعالیت خود و عدم دخالت در امور پزشکی
- ۸) آراسته بودن ظاهر و برخورد مناسب

وظایف امدادگر

وظایف اصلی:

- دور کردن مصدوم از محدوده خطر
- کنترل علائم حیاتی مصدوم (نبض، فشارخون و تنفس)
- ممانعت از خون ریزی، کنترل شکستگی و وضعیت گشادی مردمک چشم

وظایف فرعی:

- ثبت علائم حیاتی؛

- اطلاع رسانی به مراکز اورژانس.

کمک‌های اولیه: ارائه مراقبت فوری در زمان صدمه یا بیماری ناگهانی توسط امدادگر.

اصول کمک‌های اولیه

- ۱- آگاهی و شناخت فوریت
- ۲- تماس سریع با مرکز اورژانس
- ۳- به دست آوردن رضایت و اعتماد مصدوم
- ۴- ارزیابی مصدوم
- ۵- انجام کمک‌های اولیه
- ۶- دریافت اطلاعات درباره مصدوم

اهداف کمک‌های اولیه

- ۱- زنده نگهداشتن مصدوم
 - ۲- کمک به بهبود حال مصدوم
 - ۲- جلوگیری از وارد شدن صدمه بیشتر
 - ۴- فراهم کردن وسایل انتقال مصدوم
- ارزیابی مصدوم:** هنگام برخورد با مصدوم، ابتدا باید ارزیابی کلی از وضعیت مصدوم بررسی شود. مدت زمان ارزیابی حداکثر ۳۰ ثانیه شامل موارد زیر می‌باشد.

۱- بررسی سطح هوشیاری

- الف) هوشیاری کامل:** چشم‌های مصدوم باز و به تمامی سؤالات به درستی پاسخ می‌دهد.
- ب) حواس پرتی:** مصدوم آگاهی به زمان، مکان و اطراف خود ندارد.

ج) خواب آلودگی:

- چشم‌های مصدوم خود به خود بسته شده اما به تحریکات دردناک پاسخ می‌دهد.
- د) اغماص:** شخص کاملاً بیهوش است و به تحریکات دردناک پاسخ نمی‌دهد.

۲- تنفس

جهت بررسی تنفس مصدوم چند روش وجود دارد:

- گرفتن آینه کوچک، جلوی دهان و بینی مصدوم
- گوش کردن به صدای تنفس مصدوم
- نگاه کردن به حرکت سینه مصدوم

۳- بررسی گردش خون

نبض: عبور خون از داخل رگ و ضربه به دیواره رگ‌ها.

نبض‌های معروف

- ۱- نبض گردن (کاروتید)
- ۲- نبض مچ دست (رادیال)
- ۳- نبض آرنج (براکیال)
- ۴- نبض کشاله ران (فمورال)

۴- درجه حرارت بدن

درجه حرارت نرمال ۳۷ درجه بوده که درجه حرارت بالا را تب و درجه حرارت پایین را ضعف می‌گویند.

درجه حرارت مصدوم در صورت نداشتن دماسنج (ترمومتر)، با استفاده از پشت دست که بر روی پیشانی و شکم مصدوم قرار داده می‌شود کنترل می‌شود.

۵- فشار خون: فشاری که خون به دیواره رگ‌ها وارد می‌کند را فشارخون می‌گویند.

۶- رنگ پوست: رنگ طبیعی پوست صورتی است. در سفید پوستان تغییر رنگ پوست و در سیاه پوستان تغییر رنگ را از بستر ناخن، درون دهان و داخل پلک چشم مشخص می‌شود.

تغییرات رنگ پوست به یکی از اشکال زیر است:

الف) کبودی، آبی رنگ شدن پوست (در خفگی، کمبود اکسیژن و مسمومیت)

ب) برافروختگی و قرمز شدن پوست (در گرم‌زدگی)

ج) رنگ پریدگی: سفید شدن پوست (شوک ناشی از خونریزی، غش و حمله قلبی)

د) یرقان: زرد شدن پوست (در هپاتیت یا التهاب کبد)

۷- اندازه مردمک چشم‌ها: مردمک منقبض نشانه مسمومیت، مردمک گشاد نشانه مرگ و اگر یکی گشاد و یکی منقبض باشد یکی از علائم ضربه مغزی می‌باشد.

احیاء قلبی و ریوی C.P.R

الف) تنفس مصنوعی: (به اعمالی که باعث اکسیژن رسانی به مصدوم می‌شود)

قبل از انجام احیاء قلبی و ریوی، باید راه هوایی مصدوم باز شود یعنی ابتدا اشیاء خارجی مانند دندان مصنوعی از دهان وی خارج و بعد از آن مانور زیر انجام می‌شود.

تعداد تنفس مصنوعی در دقیقه: افراد بزرگسال ۵ الی ۱۲ بار و اطفال ۲۰ بار در دقیقه می‌باشد.

انواع روشهای تنفس مصنوعی

• دهان به دهان (برای مصدوم در شرایط معمولی)

• دهان به بینی (برای مصدوم دچار جراحت شدید از ناحیه دهان)

• دهان به دهان و بینی (مخصوص نوزادان)

• با استفاده از وسایل کمکی مثل آمبویک (نیاز به تخصص دارد)

• ماساژ قلبی (فشار منظم و موزون بر روی دیواره جلوی قفسه سینه).

ماساژ قلبی

برقراری مجدد گردش خون در مصدوم ایست قلبی در لحظات اولیه با کناره دست، از فاصله ۲۵ تا ۳۰ سانتی‌متری.

یک مشت محکم به استخوان جناق سینه زده می‌شود، در صورت عدم شروع به کار قلب، ماساژ قلبی شروع می‌شود.

سرعت ماساژ قلبی ۸۰ الی ۱۰۰ بار در دقیقه می‌باشد.

انواع احیای قلبی و ریوی

الف) احیای تک‌نفره: نسبت ماساژ قلبی و تنفس مصنوعی

۲-۳۰ می‌باشد.

ب) احیای دو نفره: نسبت ماساژ قلبی و تنفس مصنوعی

۱-۵ می‌باشد. جابجایی قفسه سینه در افراد بزرگسال ۴

الی ۵ سانتی‌متر و برای نوزاد ۱/۵ الی ۲ سانتی‌متر است.

نکته: در احیای دو نفره، نفر اول تمام وظایف را به عهده و نفر دوم فقط ماساژ قلبی انجام می‌دهد

محل ماساژ قلبی: ۲ انگشت با ۳ سانتی‌متر بالاتر از نرمی جناق سینه.

نحوه انجام احیای قلبی و ریوی

(۱) بررسی هوشیاری مصدوم

(۲) بازکردن راه هوایی

۳) بررسی تنفس

۴) در صورت عدم تنفس ۲ مرتبه تنفس مصنوعی

۵) چک کردن نبض کاروتید به مدت ۱۰ ثانیه

۶) چک کردن تنفس و نبض بعد از یک دقیقه، و در صورت عدم احیا، مجدداً احیا شروع و

چک کردن مصدوم هر ۳ دقیقه یکبار

علائم موفقیت C.P.R:

۱- لمس نبض گردن

۲- دیدن بالا آمدن قفسه سینه

۳- طبیعی شدن رنگ پوست

۴- پاسخ مردمک‌ها به نور

۵- مشاهده حرکت در مصدوم، در ۵ دقیقه ابتدائی ایست قلبی احتمال برگشت مصدوم ۴۰ الی

۵۰٪ است و اگر زمان به ۸ دقیقه برسد فقط ۵٪ احتمال برگشت وجود دارد.

خون ریزی: پارگی رگ و خروج خون از داخل دستگاه گردش خون به بیرون را خون ریزی می‌گویند.

۷٪ حجم بدن را خون تشکیل می‌دهد، بنابراین بدن یک فرد ۷۰ کیلویی ۵ لیتر خون دارد.

منشاء خون ریزی:

۱- **مویرگ:** رنگ خون قرمز روشن است و خود به خود کنترل می‌شود.

۲- **ورید:** رنگ خون قرمز تیره و بدون جهش است و معمولاً خود به خود کنترل می‌شود.

۱- **شریان:** رنگ خون قرمز روشن و جهنده است و خود به خود کنترل نمی‌شود.

انواع خون ریزی

۱- **داخلی:** خون ریزی داخل بافت عضلات، حفره شکم، سینه و یا لگن که قابل مشاهده نمی‌باشد.

۲- **خارجی:** در این نوع خونریزی، خون از بدن خارج شده و نمایان است.

روش‌های کنترل خون ریزی

۱) بالا قرار دادن عضو آسیب دیده

۲) فشار مستقیم بر روی محل خونریزی

۳) فشار بر روی نقاط فشار (نقاطی که شریان اصلی از آن عبور می‌کند)؛

۴) استفاده از تورنیکت (شریان بند)؛

شوگ: اختلال در سیستم گردش خون که سبب مختل شدن خونرسانی به مراکز حیاتی بدن می‌شود.

علائم شوگ

۱- رنگ پریدگی ۲- تهوع و استفراغ ۳- افزایش نبض و تنفس ۴- گشاد شدن مردمک‌ها

۵- اختلال در سطح هوشیاری ۶- گود افتادگی چشم‌ها و تاری دید

شکستگی: از بین رفتن تداوم استخوانی را شکستگی می‌گویند.

شکستگی در قسمت‌های زیر به وجود می‌آید:

۱- اندام‌ها ۲- سر و گردن ۳- ستون فقرات ۴- لگن

انواع شکستگی

۱- **شکستگی باز:** در این شکستگی، استخوان بیرون زده و زخم در محل شکستگی دچار جراحات شده است.

۲- **شکستگی بسته:** در این نوع شکستگی استخوان بیرون نزده و پوست روی محل شکستگی سالم است.

- شکستگی باز از شکستگی بسته به دلیل خطر عفونت و خطر خونریزی خطرناک تر است.
- از میان شکستگی‌های بسته شکستگی لگن از همه خطرناک تر است و دلیل آن عبور دو شریان و دو ورید از قسمت لگن و ران می‌باشد.

• برای معاینه شکستگی لگن، محل ضربه را به آرامی فشار می‌دهیم.

• بهترین کمک در شکستگی‌ها آتل بندی محل شکستگی می‌باشد.

• هدف از آتل بندی بی حرکت کردن و فیکس کردن اندام شکسته می‌باشد.

انواع آتل

سیمی ۲- بادی ۳- کیومی ۴- آناتومی

علائم شکستگی

۱- تورم ۲) خون مردگی ۳) درد ۴) محدودیت حرکت ۵) تغییر شکل عضو آسیب دیده

سوختگی: یکی از جدی ترین و دردناک ترین صدمات سوختگی می‌باشد.

منابع سوختگی: ۱- حرارت ۲- مواد شیمیایی ۳- جریان الکتریسته

انواع سوختگی

الف) سوختگی درجه یک: این سوختگی سطحی و علائم آن قرمزی پوست، سوزش و درد در محل سوختگی و بدون تاول می‌باشد. مانند سوختگی با آفتاب؛

ب) سوختگی درجه دو: در این حالت، سوختگی به لایه داخلی تر نفوذ و رنگ پوست سفید متمایل به قرمز و همراه با تاول و درد شدید می‌باشد. مانند سوختگی با آب جوش؛

ج) سوختگی درجه سه: در این نوع سوختگی علاوه بر لایه‌های مختلف پوست، عضله، استخوان و اعضای داخلی نیز دچار سوختگی می‌شوند.

ناحیه سوختگی سفید، قهوه‌ای تیره یا به رنگ ذغال می‌باشد.

وسعت سوختگی: اندازه گیری وسعت سوختگی و تعیین مقدار سطح آسیب دیده پوست می‌باشد که با قانون عدد ۹ سنجیده می‌شود.

قانون عدد ۹ در بزرگسالان: سر و گردن ۹ درصد، قسمت جلوی تنه ۱۸ درصد، قسمت پشت تنه ۱۸ درصد، دستها هر کدام ۹ درصد، پاها هر کدام ۱۸ درصد و اندام تناسلی ۱ درصد است.

قانون عدد ۹ در کودکان: سر و گردن ۱۸ درصد، قسمت جلوی تنه ۱۸ درصد، قسمت پشت تنه ۱۸ درصد، دستها هر کدام ۹ درصد، پاها هر کدام ۱۴ درصد و به دلیل کوچک بودن ناحیه تناسلی در اطفال، درصد آن جزو پاها محاسبه می‌شود.

سوختگی‌های خطرناک: ۱- صورت ۲- دستها ۳- پاها ۴- ناحیه تناسلی

کمک‌های اولیه در سوختگی:

۱- توقف سوختگی

۲- خواباندن مصدوم به دلیل احتمال بروز شوک

۳- کنترل راه هوایی و ضربان قلب مصدوم

۴- انجام مراقبت از سوختگی

۵- شستشو با آب محل سوختگی به مدت ۲۰ دقیقه سوختگی با مواد شیمیایی

۶- در صورت بروز شوک پای مصدوم ۲۰ تا ۳۰ سانتی متر بالا قرار داده شود

۷- انتقال سریع به مرکز درمانی

سرمازدگی: درجه حرارت طبیعی بدن برای انجام فعالیتهای مختلف باید همیشه در حد معین

باشد و اگر تمام بدن یا قسمتی از آن در معرض حرارت قرار بگیرد در درجه حرارت طبیعی تغییر بوجود که گاهی تمام و گاهی قسمتی از بدن مثل گوش، بینی، صورت یا انگشتان را درگیر می‌کند.

عوامل مستعد کننده سرمازدگی

۱- اطفال زیر یک سال بعلت عدم توانایی بدن آنها به تنظیم حرارت

۲- خیس بودن در هوای سرد

۳- ناکافی بودن پوشش در مقابل سرما و باد

۴- چاقی

۵- سوء تغذیه

۶- هایپوترمی

۷- دیابت؛

۸- بیماری‌های قلبی

۹- سن و سال بالا

انواع سرمازدگی

۱- **سرمازدگی سطحی:** قرار گرفتن طولانی در سرما (انجماد)، سطح پوست یخ زده، اما بافت‌های عمقی آسیب نمی‌بیند.

علائم سرمازدگی سطحی:

• رنگ پریدگی و سردی پوست

• کاهش درک احساس پوست در نقطه آسیب دیده

• خشک شدن و ترک خوردگی پوست در سرما زدگی‌های مکرر

• ایجاد حس سوزش، قرمزی و تورم در صورت گرم کردن نقطه صدمه دیده

کمک‌های اولیه در سرمازدگی سطحی

• دور کردن مصدوم از محیط سرد و مرطوب؛

• گرم کردن نواحی درگیر با دمیدن هوای گرم، مانند نفس امداد گر؛

• مالش ندادن ناحیه درگیر؛

• قرار نگرفتن مجدد عضو آسیب دیده در معرض سرما.

۲- **سرمازدگی عمیق:** سرما به عمق پوست و داخل گوشت نفوذ و بلورهای یخی در مایع داخلی

بافت تشکیل و باعث تورم سلولی و ایجاد لخته خون شده و آب شدن این یخ‌ها، مرگ سلول را در پی دارد.

عوارض سرمازدگی عمیق

۱- خشکی عضو ۲- قطع عضو

علائم سرمازدگی عمیق

- سفید، زرد یا مومی شدن پوست
- سرد و بی حس شدن عضو درگیر
- سوزش یا حساسیت دردناک
- نرم بودن بافت زیرین و سفت شدن سطح پوست
- ایجاد تاول بعد از گرم کردن موضع

کمک‌های اولیه در سرمازدگی عمیق

- خارج کردن مصدوم از هوای سرد؛
 - خارج کردن لباس‌ها؛
 - خارج کردن انگشتر، النگو و ساعت و...؛
 - قرار دادن عضو سرما زده در آب گرم ۳۹ درجه سانتی‌گراد به مدت ۲۰ الی ۴۰ دقیقه و ثابت نگه‌داشتن دمای آب را با اضافه کردن آب گرم، در صورت طول کشیدن، اعزام مصدوم به درمانگاه بیشتر از یک ساعت
 - قرار دادن پارچه مرطوب و گرم روی گوش یا صورت در سرمازدگی
 - خودداری از راه بردن مصدوم در سرمازدگی پاها
 - قرار دادن عضو آسیب دیده بالاتر از سطح قلب برای کاهش درد
 - انتقال سریع مصدوم به مراکز درمانی
- گرم‌زدگی:** درجه حرارت طبیعی بدن ۳۷ درجه سانتی‌گراد و درجه حرارت گرم‌زدگی ۳۸/۳ می‌باشد.

گرمای بدن از چند طریق آزاد می‌گردد:

- تعریق
- گشاد شدن عروق

- خارج کردن لباس‌های اضافه
- رفتن به محیط سرد و خنک

انواع گرم‌زدگی

گرم‌امپ گرمایی: گرفتگی دردناک عضلاتی پس از ورزش یا فعالیت شدید بعلت از دست دادن آب زیاد

سنگوب گرمایی: ضعف، سستی و سرگیجه در اثر ماندن طولانی مدت در هوای گرم

خستگی گرمایی: از دست دادن آب بدن در اثر ماندن طولانی مدت در محیط گرما و بدون تهویه

حمله گرمایی:

- شدیدترین و کشنده ترین نوع گرم‌زدگی (بعد از درمان نیز احتمال مرگ وجود دارد)
- حمله گرمایی در اثر مختل شدن تبادلات حرارتی بدن با محیط
- امکان اغماء مصدوم در صورت حمله گرمایی و بیهوشی در کمتر از یک ساعت

علائم گرم‌زدگی:

- ۱- پوست گرم و خشک
- ۲- درجه حرارت بالای بدن
- ۳- پرخاشگری مصدوم
- ۴- کاهش فشار خون
- ۵- تشنج
- ۶- سرگیجه و ضعف
- ۷- اسهال و استفراغ
- ۸- گرفتگی عضلات

کمک‌های اولیه در گرم‌زدگی: انتقال مصدوم به هوای خنک، خارج کردن لباس‌های اضافی، قرار دادن کیسه یخ در اطراف گردن، کشاله ران و زیر بغل، پوشاندن مصدوم با حوله سرد و مرطوب، ایجاد باد جهت تبخیر رطوبت و قرار دادن سر و شانه‌های مصدوم بالاتر از سطح قلب انتقال سریع به مراکز درمانی.

گزیدگی‌ها

الف) گاز گرفتگی حیوانات: از نظر بروز بعضی بیماری‌ها مانند هاری اهمیت دارد.

کمک‌های اولیه: کنترل خونریزی و مراقبت از زخم، شستشوی زخم با محلول آب و صابون. گذاشتن پانسمان خشک بر روی زخم، کشتن حیوانات مشکوک به هاری و انتقال سریع مصدوم به مراکز درمانی جهت تزریق واکسن

ب) مارگزیدگی: تعدادی از مارها سمی بوده و تعدادی فاقد سم می‌باشند.

علائم مارهای سمی

- ۱- سر پهن و مثلثی
- ۲- وجود گودی بین چشم و بینی
- ۳- چشم گربه‌ای (مردمک‌های عمودی)

علائم مارگزیدگی

- ۱- وجود دو سوراخ به فاصله ۱/۲۵ سانتی‌متر از هم
- ۲- وجود درد به صورت سوزش
- ۳- ایجاد تورم در عرض ۵ دقیقه
- ۴- خونریزی زیر پوست به فاصله ۶ تا ۱۰ ساعت بعد از گزش
- ۵- ضعف، تعریق، غش، شوک، تهوع و استفراغ (شروع علائم بین ۵ الی ۱۰ دقیقه بعد از مارگزیدگی و تا ۳۶ ساعت بعد و اگر تا یک ساعت بعد از گزش علائم بروز نکرد، به این معنی است که مسمومیت رخ نداده است)

کمک‌های اولیه در مارگزیدگی

- ۱- تماس با اورژانس
- ۲- کنترل علائم حیاتی و انجام C.P.R
- ۳- خواباندن مصدوم به پشت، و در صورت تهوع و استفراغ، خواباندن به پهلو
- ۴- عدم خوراندن چیزی به مصدوم از راه دهان
- ۵- عدم قراردادن یخ، بر روی موضع
- ۶- شستن موضع با آب و صابون
- ۷- کنترل علائم حیاتی و انجام C.P.R
- ۸- ثابت نگه‌داشتن عضو دچار مارگزیدگی
- ۹- پایین‌تر نگه‌داشتن محل گزش از سطح قلب

۱۰- خارج کردن انگشتر، ساعت و... از دست مصدوم بعلت احتمال تورم و علامت زدن اطراف محل گزش

۱۱- اقدام فوری مکش و تخلیه سم، با دستگاه بادکش مصنوعی بدون بریدن موضع، در صورت طول کشیدن اعزام مصدوم به مراکز درمانی بیشتر یک ساعت، در گزیدگی مار افعی **نکته:** از مار کشته شده فاصله بگیرید زیرا سر بعضی از مارها مانند افعی می‌تواند به طور رفلکسی به مدت ۲۰ دقیقه بعد از کشته شدن مار عمل نیش زدن را انجام دهد.

گزش مارهای غیرسمی: به شکل نعل اسبی است و شکل دندان‌های مار بر روی پوست می‌باشد.

ج- عقرب گزیدگی: عقرب جزء سخت پوستان هشت پا است که بیشتر در مناطق بیابانی زندگی می‌کند.

علائم عقرب گزیدگی

- ۱- حساسیت شدید موضع
- ۲- انقباض شدید عضلات
- ۳- ازدیاد بزاق دهان
- ۴- تشنج

کمک‌های اولیه در عقرب گزیدگی: کنترل علائم حیاتی و انجام C.P.R، شستن محل گزش با آب و صابون، گذاشتن کمپرس یخ بر روی محل گزش، انتقال مصدوم به مراکز درمانی.

داروهای لازم در جعبه کمک‌های اولیه

ردیف	دارو	موارد استعمال
۱	الکل سفید	ضد عفونی
۲	محلول آمونیاک	محرک تنفسی
۳	پماد تتراسایکلین	ضد عفونی موضعی
۴	تنطور والرین	برای بهبود کار تنفس و گردش خون
۵	قرص‌های تصفیه‌کننده آب	تصفیه آب
۶	محلول‌های شستشودهنده چشم	در زمان ناراحتی چشمی
۷	جوش شیرین و نترات سدیم	این محلول نباید به افراد در حال بیهوشی خورانده شود
۸	محلول از بین‌برنده میکروب	زخم‌های باز، خراشیدگی، بریدگی‌ها

محلول مرکور کروم	زخم‌های باز، خراشیدگی، بریدگی‌ها	۹
محلول دتول	زخم‌های باز، خراشیدگی، بریدگی‌ها	۱۰
کورامین	برای بهبود تنفس و گردش خون	۱۱

وسایل امدادگر

ردیف	وسایل مورد احتیاج	موارد استعمال
۱	پنبه و گاز استریل	بستن زخم‌های باز و سوختگی‌های خشک
۲	باند و نوار چسب	برای بستن زخم‌ها و سوختگی‌ها و بریدگی‌ها
۳	پنس یا انبرک	برای برداشتن وسایل استریل شده و یا چیز کوچک
۴	پیت	برای شستشو
۵	شریان بند	برای انعقاد خود در بریدگی‌ها
۶	درجه تب	برای سنجش میزان حرارت مجاز بدن
۷	دستمال و سنجاق قفلی	برای بستن شکستگی‌ها
۸	سرنگ و سر سوزن	برای تزریق دارو و...
۹	دستگاه فشار خون سنج	برای سنجش فشار خون
۱۰	چند عدد تخته	برای آتل‌بندی در شکستگی
۱۱	آینه کوچک	در جاهایی که دید با چشم مقدور نباشد
۱۲	چراغ قوه	در مواردی که به برق دسترسی نیست
۱۳	تیغ یا چاقوی تیز	بریدن باندها و جدا کردن لباس از روی زخم

مبحث چهارم: اطفای حریق

حریق (آتش): واکنش سریع مواد سوختنی با اکسیژن هوا که همراه نور و حرارت می‌باشد، به عبارت دیگر هر نوع اکسیداسیون که نور و حرارت به‌همراه داشته باشد حریق نامیده می‌شود.

نقطه اشتعال: کمترین درجه حرارتی است که یک جسم دریافت می‌کند تا از سطح آن بخارات قابل اشتعال متصاعد شود که با دریافت شعله، یک احتراق موقت بوجود آمده اما ادامه پیدا نمی‌کند.

نقطه آتش: کمترین درجه حرارتی که یک جسم دریافت می‌کند و با رسیدن یک منبع آتش زنه مشتعل می‌گردد و در صورتی که منبع آتش زنه را دور کنیم اشتعال ادامه می‌یابد.

هرم آتش:

برای ایجاد آتش به ۴ عامل نیاز داریم:

(۱) اکسیژن (۲) حرارت (گرما) (۳) ماده سوختنی (۴) واکنش‌های زنجیره‌ای

در صورت وجود این ۴ عامل در یک لحظه و مکان در کنار یکدیگر آتش به‌وجود می‌آید. روش‌های خاموش کردن آتش عبارتند از:

- ۱- محدود کردن سوخت (جداسازی)
- ۲- محدود کردن اکسیژن (خفه کردن)
- ۳- محدود کردن حرارت (سرد کردن)

روش‌های اطفای حریق: در صورتی حذف یک ضلع، حریق رو به خاموشی می‌رود و اطفای حریق صورت می‌گیرد.

اطفای حریق از طریق سرد کردن حریق (قطع ضلع حرارت): برای اطفای حریق درجه حرارت را به زیر نقطه اشتعال می‌رسانند.

اطفای حریق از طریق خفه کردن حریق (قطع ضلع اکسیژن): برای اطفای حریق، اکسیژن محیط را به حدی کاهش، تا از گسترش و ادامه آتش سوزی جلوگیری شود.

عملیات تقلیل اکسیژن را می‌توان با گازهای خنثی، از قبیل گاز کربن دی‌اکسید انجام داد.

اطفای حریق از طریق مانع شدن یا از بین بردن مواد قابل اشتعال (جداسازی): در حریق ناشی از مایعات و گازها با بستن شیر اصلی مواد قابل اشتعال از بین رفته و از ادامه اشتعال جلوگیری می‌شود و اطفای حریق صورت می‌گیرد.

در واقع مواد اطفای حریق یا مواد سردکننده آتش، یا مواد خفه‌کننده و یا مواد رقیق‌کننده هوا می‌باشند.

راه‌های انتقال حرارت

(۱) انتقال حرارت به طریق هدایت: حرارت همیشه از جسم گرم به جسم سرد منتقل می‌گردد.

در حریق ساختمان انتقال حرارت به طریق هدایت سبب می‌شود حرارت از طریق میله‌های فلزی یا آهن‌آلاتی که در سقف، ستون یا پایه‌های ساختمان وجود دارد، از یک اتاق به اتاق دیگر یا از یک طبقه به طبقه دیگر انتقال یافته و حریق گسترش یابد.

(۲) انتقال حرارت به طریق جابجایی: در آتش سوزی‌ها گازهای بوجود آمده گرم شده و از طریق راه‌پله‌ها، چاله آسانسور، کانال کولر و پنجره‌ها به سمت بالا حرکت کرده و باعث گسترش آتش سوزی می‌گردد.

(۳) انتقال حرارت به طریق تشعشعی: امواج حرارتی با عبور از فضا به صورت امواج الکترو مغناطیسی با سایر اجسام قابل اشتعال برخورد کرده و حرارت را به آن جسم منتقل می‌کند.

عمده‌ترین مواد سوختنی و گازها و بخارات حاصل از آنها

ماده سوختنی	نوع گاز یا بخار سمی
نایلون، ملامین و پلی‌اورتان	NH3- HCN-CO-NO2
سوخته‌های سنگین یا ترکیبات گوگرد دار	SO2
پلی‌وینیل کلراید (PVC)	بخارات کلراید، HCL
مواد آلی گوگرد دار مثل گوشت یا پشم و مو	H2S
فیلم فلئوردار	H Br, HF, گازهای اسیدی هالوژنه
بتزین سرب دار	CO, Pb2O3, PbO2

طبقه بندی آتش

دسته A: این نوع آتش سوزی از سوختن مواد معمولی قابل احتراق، عموماً جامد و دارای ترکیبات آلی طبیعی یا مصنوعی حاصل می‌شود.

این منابع کاغذ، پارچه، چوب و... است که پس از سوختن از خود خاکستر بجای می‌گذارند. خاموش‌کننده‌هایی که برای کنترل آنها به کار می‌روند علامت مثلثی شکل ▲ و سبز رنگ با نشان A دارند. مبنای اطفای آنها بر خنک کردن است.

دسته B: این آتش در اثر سوختن مایعات قابل اشتعال یا جامداتی که به راحتی قابلیت مایع شدن دارند (مواد نفتی و روغن‌های نباتی) پدید می‌آید.

برخی از این مواد ممکن است حلال در آب نیز باشند (مانند الکل، استن)، ولی استفاده از آب به دلایلی به هیچ‌وجه برای اطفای آنها توصیه نمی‌شود.

خاموش‌کننده‌های مناسب این دسته دارای برچسب مربع قرمز رنگ ■ با علامت B هستند. اطفای این حریق عموماً مبتنی بر خفه کردن حریق است.

دسته C: ناشی از گازها و مایعات یا مخلوطی از آنهاست که به راحتی قابلیت تبدیل به گاز را دارند مانند گاز مایع و گاز شهری.

این گروه نزدیکترین نوع حریق به دسته B می‌باشد و خاموش‌کننده‌های مربوطه با دایره آبی ● و با علامت C در دایره آبی رنگ مشخص می‌شوند.

راه اطفای این حریق، خفه کردن و سد کردن مسیر نشت می‌باشد.

دسته D: ناشی از فلزات اکسید شونده سریع مانند منیزیم، سدیم، پتاسیم و... می‌باشد و خاموش‌کننده‌های مناسب برای اطفاء آن با ستاره زرد رنگ ★ و با علامت D مشخص می‌شوند.

دسته E: حریق‌های الکتریکی که عموماً در وسایل الکتریکی و الکترونیکی، مانند سوختن کابل‌های تابلو برق یا وسایل برقی و حتی سیستم‌های کامپیوتری اتفاق می‌افتد.

راه اطفای این دسته، قطع جریان برق و خفه کردن حریق با گاز CO2 یا هالن و هالوکربن می‌باشد. خاموش‌کننده‌هایی که قابلیت کنترل آنها دارند با حرف E نشان داده می‌شوند.

دسته F: این گروه به خاطر اهمیت شان بطور مجزا تقسیم بندی و شامل حریق آشپزخانه‌ها و مواد سوختنی مهم آن یعنی چربی‌ها و روغن آشپزی می‌باشد.

کلاس	شکل	نوع آتش	مثال
A		مواد خشک یا جامدات	چوبه، کاغذ، پارچه، لاستیک، پلاستیک، فرش، توتون، تنباکو، البافه، نفتالین
B		مایعات قابل اشتعال	بنزین، گازوئیل، نفت، تینر، گریس، الکل، اتر، استن، گلیسرین
C		گازهای قابل اشتعال	متان، اتان، بوتان، پروپان، استیلن، اکسیژن، هیدروژن
D		فلزات قابل اشتعال	لیتیم، سدیم، پتاسیم، منیزیم، نیتانیم، زیرکونیوم
E		برق و الکتریسیته	لوازم برقی و الکترونیکی، کابل‌ها و سیم‌های برق
F		روغن‌های خوراکی	روغن‌های خوراکی مورد استفاده در آشپزخانه یا رستوران

خطرات گاز و طریقه مواجهه با آن

الف) مرحله ای که آتش سوزی از گاز بوجود آمده است. در این مرحله ابتدا باید شیر گاز را بسته، سپس آتش اطراف گاز (سیلندر یا شیر گاز) را خاموش می‌کنیم.

ب) مرحله‌ای که گاز در ساختمان پخش شده، ولی آتش سوزی وجود ندارد.

در این حالت برای جلوگیری از انفجار اقدامات زیر را انجام می‌دهیم:

- قطع برق و بستن شیر گاز
- استفاده از حداقل نفرات
- استفاده از دستگاه تنفسی یا دستمال خیس برای جلوگیری از ورود گاز به مجاری تنفسی
- خیس کردن لباس‌ها برای جلوگیری از ایجاد الکتریسیته ساکن
- روشن نمودن چراغ قوه در بیرون از محل نشت گاز
- عدم همراه داشتن تلفن همراه
- اجتناب از روشن یا خاموش کردن لامپ‌ها و دیگر وسایل برقی
- باز کردن پنجره‌ها برای تهویه
- ایجاد تهویه بوسیله پارچه خیس برای خروج گاز

حدود اشتعال یا انفجار گاز

۱- **حد پایین:** در این حالت مقدار گاز به نسبت اکسیژن بسیار کمتر و انفجار در این حالت خفیف بوده و بعد از آن شعله وجود ندارد.

۲- **حد بالا:** در این حالت مقدار گاز به نسبت اکسیژن بسیار بیشتر و حتی جایی برای اکسیژن باقی نمی‌ماند، در اینجا بعلت عدم وجود اکسیژن انفجار نخواهیم داشت.

۳- **حد وسط:** در این حالت ترکیب اکسیژن و گاز بهترین حالت را برای انفجار به وجود آورده است که با ایجاد کوچک‌ترین جرعه محیط منفجر خواهد شد.

خاموش کننده‌ها: وسیله‌ای برای اطفای حریق در لحظات اولیه و برای حریق‌های کوچک.

انواع خاموش کننده از نظر سایز

خاموش کننده‌های دستی از ۱ الی ۱۲ کیلو

خاموش کننده‌های چرخ دار از ۱۲ الی ۵۰ کیلو

خاموش کننده‌های خودرویی از ۵۰ کیلو به بالا

موارد استفاده از کپسول‌های آتش نشانی

انواع کپسول آتش نشانی عموماً بر اساس نوع ماده شیمیایی و کاربردهای آن‌ها تقسیم بندی می‌شوند. برخی از انواع کپسول آتش نشانی عبارتند از:

کپسول‌های آب‌پاش:

این کپسول‌ها برای خاموش کردن حریق‌هایی که باعث ایجاد آتش سوزی هستند و برای موادی مانند کاغذ، پارچه، چوب و غیره مورد استفاده قرار می‌گیرند.

کپسول‌های گازی:

این کپسول‌ها برای خاموش کردن حریق‌های که باعث ایجاد آتش سوزی هستند و برای موادی مانند روغن‌های معدنی، ماشین‌آلات الکتریکی و غیره مورد استفاده قرار می‌گیرند.

کپسول‌های دی‌اکسید کربن:

این کپسول‌ها برای خاموش کردن حریق‌های کلاس C و حریق‌هایی که باعث ایجاد برق گرفتگی شده و برای موادی مانند الکتریکی، الکترونیکی، کامپیوتر و غیره مورد استفاده قرار می‌گیرند.

کپسول‌های خنک کننده:

این کپسول‌ها برای خنک کردن موادی مانند گاز، روغن و سایر موادی که به سرعت در حال سوختن هستند مورد استفاده قرار می‌گیرند.

کپسول‌های فومی:

پودر و مواد: پودر متشکل از ذرات خیلی ریز که معمولاً بر پایه بی کربنات سدیم، بیکربنات پتاسیم یا فسفات آمونیوم بوده و با یکسری مواد ذره‌ای خاص، مخلوط شده تا در برابر کلوخه شدن و جذب رطوبت مقاوم بوده و قابلیت سیالیت مناسب را داشته باشد.

اگر پودر از کیفیت لازم از نظر دانه بندی و یا مقاوم در برابر رطوبت برخوردار نباشد در سیلندر کلوخه شده و استفاده عملکردی نخواهد داشت.

شلنگ: شلنگ سیلندر مسیر اصلی هدایت خروج مواد می‌باشد که باید سالم باشد، همچنین قطر و طول شلنگ متناسب با حجم سیلندر آتش نشانی باشد.

بوقی سر شلنگ و بوقی ثابت کپسول حتماً باید سالم و وصل روی شلنگ و یا شیر باشند، چراکه یکی از مهمترین اجراء جهت خروج صحیح مواد هستند.

درجه (مانومتر): مانومتر یا درجه در سیلندرها تحت فشار به عنوان سوپاپ اطمینان عمل می‌کند. به این معنی که در صورتی که فشار گاز عامل درون سیلندر زیاد شود، شیشه آن شکسته و گاز از پشت آن تخلیه می‌شود و مانع ترکیدگی خود سیلندر می‌شود.

ضامن کپسول: ضامن یا اسپیل وسیله است که از فشار به دستگیره کپسول جلوگیری می‌کند. پس در صورتی که از محل خود یا از فرم خود خارج شود، باعث فشار دستگیره بر روی سوزن عملکرد خواهد شد و کپسول از حالت فعال خارج خواهد شد.

میلاب: وظیفه انتقال مواد از درون مخزن به سمت شیر و در نهایت تخلیه مواد از طریق شلنگ و یا بوقی را به عهده دارد. جنس میلاب پلاستیک خشک است که بر اثر مرور زمان دچار شکستگی شده و خرد شده و درون سیلندر میریزد، این اتفاق باعث می‌شود زمان استفاده مواد درون سیلندر تخلیه نشود. بنابراین یکی از قطعات مهم در ساختار کپسول آتش نشانی میلاب است که باید سالانه بازرینی و در صورت نیاز تعویض گردد.

واشر گلوبی: وظیفه آب بندی شیر کپسول آتش نشانی به بدنه را به عهده داشته و به مرور گذشت زمان و قرار گیری سیلندرها در معرض مواد شیمیایی، آب و هوای گرم و سرد و رطوبت و سایر شرایط محیطی نامناسب، واشر دچار ترک و پوسیدگی شده، در نتیجه گاز عامل تخلیه مواد به مرور از گلوبی کپسول تخلیه می‌شود و هنگام نیاز کپسول آتش نشانی کارایی نخواهد داشت.

این کپسول‌ها برای خاموش کردن حریق‌های کلاس A و B و برای موادی مانند چوب، کاغذ، پارچه، پلاستیک و غیره مورد استفاده قرار می‌گیرند.

کپسول‌های مخصوص فلزات:

این کپسول‌ها برای خاموش کردن حریق‌های فلزات مانند نوزرد، گالوانیزه و سایر فلزات مورد استفاده قرار می‌گیرند.

کپسول‌های خنک کننده CO2:

این کپسول‌ها برای خنک کردن موادی مانند فلزات و مواد شیمیایی، که با سرعت بالا سوختند، مورد استفاده قرار می‌گیرند.

کپسول‌های مخصوص اتاق‌های سرور:

این کپسول‌ها برای خاموش کردن حریق‌های سرورها و تجهیزات الکترونیکی دیگر مورد استفاده قرار می‌گیرند.

کپسول‌های خودکار:

این کپسول‌ها به طور خودکار فعال می‌شوند و برای خاموش کردن حریق‌های کلاس A، B و C مورد استفاده قرار می‌گیرند.

کپسول‌های دستی:

این کپسول‌ها برای خاموش کردن حریق‌های کلاس A، B و C به صورت دستی توسط آتش نشانان استفاده می‌شوند.

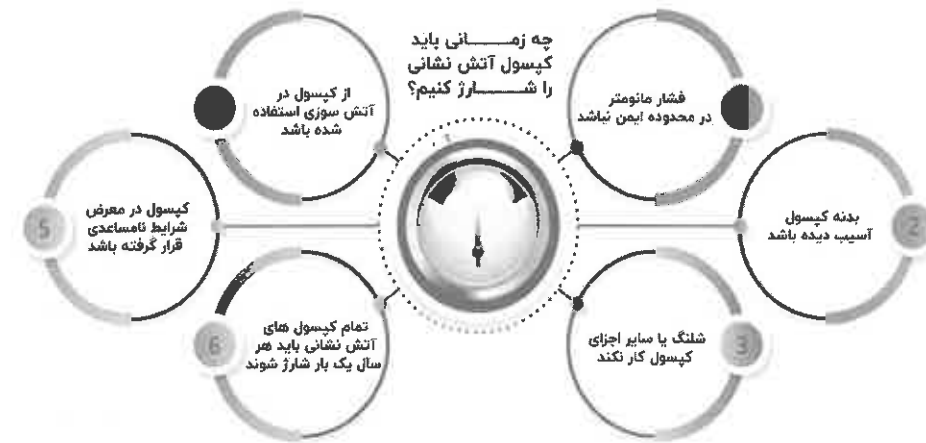
کپسول‌های تمیز کننده:

این کپسول‌ها برای تمیز کردن و بازسازی مناطق آتش سوزی شده، از جمله دیوارها، کف‌ها و سقف‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرند.

اجزای کپسول آتش نشانی: کپسول آتش نشانی دارای اجزای تشکیل دهنده ی متعددی ست که معیوب بودن هر کدام می‌تواند مانع عملکرد صحیح آن هنگام استفاده گردد.

دستگیره: دستگیره اطفاء کننده حریق به عنوان اهرم عملکرد اطفاء کننده حریق می‌باشد، بنابراین باید توجه شود که این اهرم در اثر ضربه باعث دشارژ شدن سیلندر خواهد شد.

زمان شارژ کپسول آتش نشانی

وظایف پلیس یار در زمان آتش سوزی

- ۱- حفظ خونسردی
- ۲- قطع برق و بستن شیر فلکه گاز
- ۳- تماس با آتش نشانی
- ۴- تخلیه افراد از ساختمان
- ۵- اطفای حریق با استفاده از امکانات موجود
- ۶- راهنمایی نیروهای امدادی؛
- ۷- تماس با مسئولین مربوطه و واحد حراست
- ۸- جلوگیری از ورود افراد سود جو به داخل ساختمان

چگونه استفاده کنیم

منابع

- آیین نامه اجرایی مؤسسات خدمات حفاظتی و مراقبتی، (۱۳۹۹/۹/۱۹)؛
 چالوک غلامرضا (۱۳۹۶) اطفای حریق، انتشارات معاونت تربیت و آموزش فراجا؛
 چالوک غلامرضا (۱۳۹۲) مقابله با سوانح و بلايا، انتشارات معاونت تربیت و آموزش فراجا؛
 بارانی، محمد (۱۳۹۲) صورت مجلس ها و گزارش های قضایی، انتشارات معاونت تربیت و آموزش فراجا؛
 اداره کل منابع و متون درسی (۱۳۸۸)، نگهبان محله، انتشارات معاونت تربیت و آموزش فراجا؛
 پوررمضانی، مجتبی (۱۳۹۹)، آگاهسازی عمومی در زمینه بمب گذاری و عملیات انتحاری و روش های مقابله با آن، انتشارات معاونت تربیت و آموزش فراجا؛
 لبافی، حسین (۱۳۹۱)، انتظامی تخصصی (۱)، انتشارات معاونت تربیت و آموزش فراجا؛
 نیازی، فائزه (۱۳۸۷)، مشاهده و توصیف، انتشارات معاونت تربیت و آموزش فراجا؛
 منصور، جهانگیر (۱۴۰۲)، قوانین آیین دادرسی کیفری، کتاب دیده آور؛
 امور تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات (۱۴۰۱)، قانون مجازات اسلامی، انتشارات معاونت تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات معاونت حقوقی ریاست جمهوری؛